

slovenski čebelar

11

Letnik LXXXV — Leto 1983

slovenski čebelar

SLOVENSKI ČEBELAR
GLASILO ČEBELARSKIH
ORGANIZACIJ SLOVENIJE

št. 11 1. november letnik 85

VSEBINA

Jože Bregar: VIII. Posvetovanje je za nami	289
Jože Bregar: Čebelarjeva opravila v novembru	294
inž. Ludvik Klun: Razstava čebelarске opreme na 29. kongresu Apimondije	295
prof. Edi Senegačnik: O letošnji medeni beri v Jugoslaviji	301
Janez Mihelič: Nova tehnologija vzreje matic iz jajčec	304
Ivan Krajnc: Strjena mana v satju	307
inž. Ludvik Klun: Uporaba preparata TCL (Amitraz) proti varozi na Poljskem	310

ZA ČEBELARSKO KROŽKE

Martin Mencej: Pridobivanje voska v velikih proizvodnih obratih	311
inž. Ludvik Klun: Simpozij o varozi na Češkoslovaškem	312

ZA ČEBELARSKO KROŽKE

Boris Kverh: Poročilo o delu čebelarске krožka	313
Daniilo Pungartnik: Čebelarски krožek v Šoštanj	314

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

inž. Franček Šivic: Bliža se jubilejno leto	315
Darko Križmančič: Dejavnost Kluba čebelarjev v Trstu	315
Sentjurski čebelarji na izletu v Beli krajini	318

OSMRTNICE

BILTEN HP MEDEX

Albert Muhič-Ivan Esenko: Vtisi s čebelarске razstave na kongresu Apimondije, Budimpešta 83	I
dipl. inž. Vera Vukmirovič: Apiterapija na XXIX. kongresu čebelarstva v Budimpešti	III
Ivan Esenko: Kontrolirano naravno parjenje matic	IV

CONTENTS

J. Bregar: The 7 th Conference in behind us	289
J. Bregar: Beekeeper's occupations in November	294
L. Klun: Exhibition of beekeeping equipment at the 29 th Congress of Apimondia	295
E. Senegačnik: About this year's honey harvest in Yugoslavia	301
J. Mihelič: New technology of raising beequeens from eggs	304
I. Krajnc: Hardened honeydew in honey comb	307
L. Klun: The use of the preparation TCL (Amitraz) against varroa in Poland	310

NEWS FROM THE BEE WORLD

M. Mencej: The production of wax in big production plants	311
L. Klun: A symposium on varroa in Czechoslovakia	312

FOR BEEKEEPING SOCIETIES

B. Kverh: A report on the work of a beekeeping society	313
D. Pungartnik: The Beekeeping Society at Šoštanj	314

FROM THE SOCIETY LIFE

F. Šivic: The jubilee year is approaching	315
D. Križmančič: The activity of the Beekeeping Club in Trieste	315
The beekeepers from Sentjur on the excursion to Bela Krajina	318

OBITUARIES

MEDEX BULLETIN

A. Muhič-Esenko: Impressions from the beekeeping exhibition at the Congress of Apimondia, Budapest '83	I
V. Vukmirovič: Apitherapy on the 30 th Congress of beekeeping in Budapest	III
I. Esenko: Natural copulating of beequeens under control	IV

Slika na naslovni strani: Vabilo na letošnjo čebelarско razstavo in posvetovanje na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani.

Razstavnii paviljon ZČDS je prikazal dejavnost in prizadevanja čebelarске organizacije za napredek čebelarstva. (J. M.)

VIII. POSVETOVANJE JE ZA NAMI

JOZE BREGAR

Morda zdaj, ko je posvetovanje za nami, lahko povemo nekaj misli, ki so se porodile že pred njim, zlasti pa med njim in po njem. Kot je že tradicija, sta bili hkrati dve prireditvi: čebelarška razstava in posvetovanje čebelarjev. Mnogo čebelarjev je tudi letos požilo, da čas ne ustreza. Preveč je takrat dela s spravilom poljščin pa tudi s čebelami, ki jih je treba čim bolj pripraviti na zimo. Slišati je bilo mnenje, naj bi razstava ostala pri tem datumu, posvetovanje pa naj bi predstavili na pozneje, morda v zimske šolske počitnice, kot je že bilo. Morda bi bilo vredno o tem predlogu razmisliti, čeprav vemo, da tudi razstava sama sodi med tiste stvari, za katere so čebelarji ozko zainteresirani. Tak predlog je morda tudi posledica tega, da letošnja razstava ni pokazala kaj posebno no-

vega in je večina čebelarjev z ekspozicijo že seznanjena.

Program posvetovanja je bil posrečeno izbran. Osrednja tema naj bi bila odbira in vzreja matic. Ugotovitev, da smo ravno na tem področju storili v zadnjih letih zelo malo ali skoraj nič, najbrž drži. Ravno tako pa smo opazovalci lahko ugotovili, da samo posvetovanje in na njem izrečene misli, ki so si bile pogosto tudi nasprotujoče, ne bo dalo ustreznih rezultatov. Nesmiselno se nam je zdelo razpravljanje o tem, kdo naj v prihodnje opravlja to delo. Čebelarji potrebujemo matice, ki bodo učinkovite in s katerimi bomo lahko povečali svoj pridelek. Če bomo to nalogo nekomu zaupali, je najbrž čisto vseeno, komu, samo da bodo rezultati ustrezni. V prostih razgovorih pa je bilo večkrat slišati mnenje,

Dvorana, v kateri je bilo posvetovanje, je bila popolnoma zasedena.

naj te naloge ne bi poverili tistim, ki so jo že imeli in niso naredili tistega, kaar smo vsi upravičeno pričakovali. Več ali manj se bomo morali v to dejavnost vključiti vsi čebelarji kot aktivni odbiralci in tudi porabniki.

Prav tako se je pokazalo na posvetovanju drugega dne, da šepa zdravstveno varstvo čebel. Imamo predpise, ki so najbrž dobri in ki bi lahko pri-

Kakor vsako leto je že po tradiciji pričel posvetovanje predsednik ZCDS Andrej Petelin (J. M.)

pomogli k boljšemu delu, pokazalo pa se je, kot da bi interesi izvajalcev predpisov in čebelarjev ne bili enaki. K temu so precej pripomogla poročila o ponesrečeni uporabi nekaterih preparatov za uničevanje varoe in to, da nekaterih preparatov, ki smo jih pred časom lahko dobili kadarkoli in smo jih uporabljali tudi preventivno, danes sploh ni mogoče dobiti ali pa vsaj ne brez recepta. Pokazalo se je, da nekateri čebelarji še vedno niso dovolj seznanjeni z ustreznimi predpisi. Slišati pa je bilo tudi mnenje, da so predpisi vse preveč zapleteni ali da je preveč zapleteno njihovo dosledno izvajanje. Največ so pri tem mislili na čebelarje prevaževalce, ki morajo obvezno opraviti vse preglede in prijavljati svoje prevoze veterinarjem. Čebelarji, ki svojih čebel ne prevažajo, praktično niso dolžni dajati svojih čebel na pregled. To pa praktično pomeni, da niso popolnoma vključeni v zdravstveno varstvo čebel. Dokler bomo čebelarji in veterinarske službe govorili tako mimo drug drugega, najbrž ne bo pravih uspehov. Čebelarji predvsem v boju z varoo preizkušajo najrazličnejša zdravila, ki pa kot taka niso registrirana. Mnogi ne vidijo logike v tem, da uporabo takih zdravil prepovedujejo, ko hkrati ugotavljamo,

Prvi dan posvetovanja so bili v delovnem predsedstvu Janko Pislak, Ludvik Klun in Ciril Jalen. (J. M.)

da nekateri preparati v nekaterih razmerah ne učinkujejo dovolj ali pa povzročijo celo katastrofo. Morda bomo kdaj v prihodnje razmišljali o tem, da ne bomo klicali na posvetovanje veterinarjev »uradnikov«, ampak veterinarje, ki se zares aktivno in ustvarjalno vključujejo v boj proti čebeljim boleznim. Najbrž v tem primeru ne bi bilo nasprotnih mnenj, ampak bi prišla do veljave izmenjava izkušenj, kar je prav gotovo bistven namen posvetovanja.

Če bi kdo vprašal, katera predavanja so bila najbolj zanimiva, bi verjetno navedli tisto o novi metodi vzreje matic iz jajčec Johanna Sticklerja iz Avstrije. Če bomo lahko dobili ustrezen material ali priprave, potem bo mnogo čebelarjev tudi pri nas to metodo prav gotovo zelo rado preizkusilo. Dobili smo vtis, da je namen, na preprost način vzrejati čim več kvalitetnih matic pri tej metodi, dosežen. Drugo tako predavanje je bilo predavanje o čebelarjenju bratov Commaro iz Italije. Obakrat smo videli tudi lepe diapozitive. Pri poročanju o čisto gospodarskih uspehih čebelarjenja v Italiji je v dvorani nekajkrat zašumelo. Takšne pridelke medu dosegajo pri nas le redki čebelarji. Morda bi ob tem opozoril na misel, naj bi

biło prihodnje posvetovanje posvečeno čebelarški ekonomiki in pridobivanju čim več čebelarskih pridelkov. Naravne razmere tudi pri nas prav gotovo niso slabše. Rezultati naših italijanskih sosedov pa so se zdeli nekaterim našim čebelarjem neverjetni, čeprav nekateri vedo, da tudi naši čebelarji, resda zelo redki, dosegajo enake, če ne celo boljše uspehe. Zelo zanimivo je bilo prisluhniti tudi izvajanju čebelarja z Gorenjskega, tovariša Koplana, ki je na kratko predsta-

Gost iz Avstrije Johann Stickler je imel referat o novi metodi vzreje matic. (J. M.)

vil svoj panjski sistem in tehnologijo čebelarjenja. Vsekakor je njegov panj primeren izziv drugim čebelarjem, da bodo raziskovali v tej smeri in preizkušali ter morda dosegali enake rezultate kot on.

Bile so tudi pripombe, zakaj na posvetovanju ni bilo na programu tudi posvetovanja o pridobivanju nekaterih drugih čebeljih pridelkov. Prav gotovo se v dva dni vsega ne da vključiti; vendar so pričakovanja čebelarjev, da bi si izmenjali kaj več izkušenj tudi o pridobivanju matičnega mlečka cvetnega prahu, propolisa in strupa, vsekakor upravičena. Najbrž bo treba razmisliti tudi o teh temah.

Kakorkoli že, kdor je dva dni spremljal predavanja in diskusijo, je lahko ugotovil, da smo čebelarji pri nas na najboljši poti, da naše čebelarstvo lepo razvijamo in da se popolnoma enakopravno vključuje v prizadevanja za izboljšanje celotne gospodarske situacije. S tem bomo hkrati prispevali več tudi nam samim.

Na posvetovanju so sprejeli tudi sklepe s področja vzreje matic in selekcije čebel, tehnologije čebelarjenja; paše in izobraževanja čebelarjev ter čebeljih bolezni. Sklep posvetovanja bo preučil izvršni odbor ZČDS in jih upošteval pri svojem nadaljnjem delu.

Na posvetovanju so podelili tudi tri priznanja za izvirno konstrukcijo in kvaliteto čebelarске opreme, ki je bila na razstavi. Komisija je imela pri izbiri nagrajencev težko delo. Zato pa je bila utemeljitev za vsakega posameznega toliko bolj izčrpna. Pri utemeljitvi je član komisije inž. Ludvik Klun dejal:

»Komisija je izbrala tiste eksponente, ki so bodisi po kvaliteti ali pa po izvorni konstrukciji sposobni za izvoz. S tem smo se želeli pridružiti prizadevanju celotne naše družbe po napredku tudi na področju čebelarске opreme. Zavedamo se, da bomo z našo opremo zadovoljni tedaj, ko jo bo

sprejelo tudi tuje tržišče, kjer so razmere bistveno drugačne kot doma. Izdelki, ki smo jih izbrali, se lahko merijo s podobnimi izdelki v tujini n se pri nas izdelujejo serijsko. Njihovi avtorji že več let prizadevno skrbijo za izboljšanje kvalitete in za nadaljnji razvoj in izpopolnitve, zato je komisija prepričana, da gredo priznanja v prave roke in da bo PRIZNANJE ZVEZE, čeprav skromno, obenem tudi zahvala slovenskim čebelarjem in nadaljnja spodbuda za še večji napredek domače čebelarске opreme.

Matija Japelj je prejel priznanje za vrhunsko kvaliteto AŽ panjev. (J. M.)

Priznanja so prejeli:

Matija Japelj za vrhunsko kvaliteto AŽ panjev. Tov. Japelj nadaljuje tradicijo vrhniških čebelarrev-mizarjev Gromove šole. Kljub mnogim današnjim težavam pri nabavi surovin in delov za panje vestno skrbi, da ostaja kvaliteta na zavidljivi ravni, obenem pa vnaša v konstrukcijo panja skupaj

s svojim sinom mnoge sicer drobne, vendar pomembne izboljšave. Danes je Japljev panj pojem za kvaliteto panja, tako kot je bil pred leti Gromov panj. Žal je premalo čebelarjev po Jugoslaviji, ki imajo to srečo, da čebelarijo v njegovih panjih. Med njimi je tudi nekaj naših čebelarjev, ki živijo zunaj meja svoje domovine in ki z velikim ponosom pokažejo domačinom izdelek njegovih pridnih rok. Škoda, da tovariš Japelj ne vodi izdelave v kateri od naših tovarn panjev.

Anton Logar za večletno prizadevno delo pri napravah za točenje medu. Spomnimo se starih točil iz pocinkane pločevine, pa bomo zelo jasno spoznali velik napredek pri točilih za med, za katere gre tovarišu Logarju vse priznanje. Tovariš Logar je eden tistih redkih izdelovalcev čebelarstva opreme, ki ne dela samo po naročilu in vzorcu, temveč neutrudno išče novih rešitev, novih izboljšav. Za te mu ni nikdar odveč dodatnih naporov, bodisi materialnih ali intelektualnih, saj ga najdemo povsod tam, kjer lahko izpopolni svoje znanje ali pa dobi spodbude za nadaljnje delo. Njegov svet so naprave za točenje medu in z njimi živi kot mnogi izmed nas s čebelami. Prepričani smo, da nas bo tovariš Logar še velikokrat presenetil z novimi izboljšavami.

Stanko Vedlin po abecednem redu zadnji, toda ne po svoji konstrukciji prvega domačega odkrivalnika satja, kajti danes so ideje najdragocenejše. Brez njih bi bilo človeštvo zaostalo. Žal doma premalo cenimo vlogo in pomen inovacij, toda za prodor na tuji trg so inovacije sila pomembna osnova in preveč slabih izkušenj imamo z nakupom licenc. Tovariš Vedlin je s svojo izvirno konstrukcijo odkrivalnika satja pomaknil razvoj mehanizacije v našem čebelarstvu za korak naprej. Čebelarji, ki uporabljajo odkrivalnik, so nadvse zadovoljni, saj se jim s tem izpolnjuje davna želja po lažjem oprav-

Stanko Vedlin z odkrivalnikom satja. Za konstrukcijo odkrivalnika je prejel priznanje Ze-VS

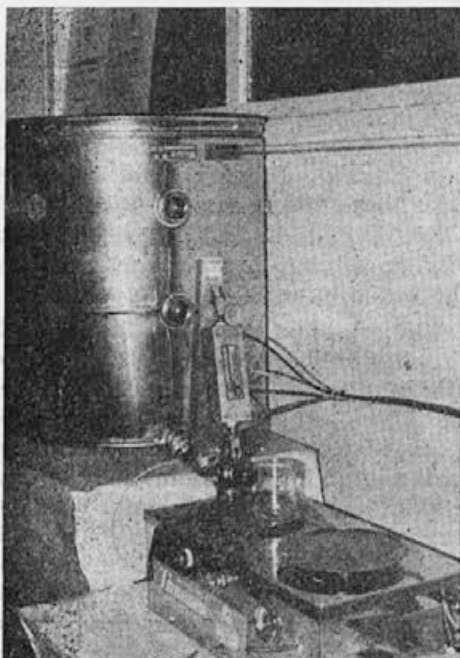
ljanju čebelarstvih del. Ob tem skromnem priznanju za izredno prizadevanje in napore za uspešno konstrukcijo pa komisija predlaga, naj se v prihodnje izdelek ne imenuje več »stroj za odkrivanje satja«, ampak »VEDLINOV ODKRIVALNIK SATJA«, da bi tako dali še posebno priznanje avtorju, tako kot je to običaj v svetu.«

Na posvetovanju so prikazali tudi izredno kvalitetne serije diapozitivov Janez Gregori, Svetozar Rakita in inž. Franček Šivic. Zato bi lahko v prihodnje najboljšo serijo diapozitivov tudi nagradili z ustreznim priznanjem. Kakor je bilo namreč zapisano tudi v sklepe posvetovanja, moramo vsi, ki smo kakorkoli povezani s čebelarstvom, podpirati vsako dejavnost, ki prispeva k nadaljnjemu razvoju na katerem koli področju čebelarstva in priznanja so tudi pomembna kot moralna spodbuda za nadaljnje delo.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V NOVEMBRU

JOZE BREGAR

Prosim čebelarje, naj mi ne zamerijo, če bodo moje besede o tem mesecu morda preskope in sestavek kratek. Kaj posebno novega se za mesec november ne da povedati. Temperature so zdaj že tako nizke, da čebele mirujejo v zimski gruči in zdaj potrebujejo predvsem mir. Nekaj mesecev jim ne bomo mogli pomagati z ničimer. Kar je bilo treba storiti v čebelnjaku ali na stojišču, smo že morali opraviti. Zdaj je naše delo s čebelami drugod. V delavnici ali v katerem drugem prostoru bomo čez zimo popravljali in pripravljali našo čebelarstvo opremo in orodje. Pripravljali bomo satnike, čistili in razkuževali panje, ki so ostali zaradi česarkoli prazni, pripravljali se bomo na žičenje satnikov. Prav gotovo bomo zdaj že lahko naredili tudi letni obračun našega dela in ga

Tudi doziranje medu je lahko avtomatizirano s primerno pripravo (J. M.)

načrtovali za prihodnje leto. Najbrž kar drži, da večina čebelarjev največkrat načrtuje za drugo leto širjenje svojega čebelarstva. V ta namen bomo pravočasno nabavili panje in drugo opremo. Morda je zdaj tudi najbolj primeren čas za nabavo satnic, saj vemo, da jih spomladi, ko jih najbolj potrebujemo, vse prerado zmanjka in se znajdemo v veliki zadregi.

Naše društveno življenje se bo zdaj precej razmahnilo. Čebelarke družine in društva bodo organizirale razna predavanja, posvetovanja in razgovore, kjer naj bi si čebelarji predvsem izmenjali izkušnje in se tako pripravljali za naslednje leto. Naj bi ne bilo čebelarja, ki se ne bi na kak način vključil v društveno življenje čebelarjev.

Prav gotovo bomo zdaj našli tudi čas za natančnejše preučevanje čebelarke literature, naše ali morda tudi tuje. Vsekakor moramo za prihodnje leto načrtovati večji pridelek in uspešnejše čebelarjenje.

Mnogi čebelarji bodo v tem času želeli predelovati voščine in pridobivati vosek. Vsekakor je vosek ena od surovin, ki jo čebelarji zelo potrebujemo, pa je sami zase ne pridobimo dovolj. Morda je temu večkrat vzrok tudi nestrokovno pridobivanje voska. Odsvetujemo prekuhavanje voščin tistim čebelarjem, ki za to nimajo ustreznih priprav, da bi lahko iz osnovne surovine iztislili čim več. S stališča našega gospodarstva in tudi s stališča samih čebelarjev je boljše dajati v predelavo voščine tja, kjer opravijo to delo učinkovito in je odstotek pridobljenega voska čim večji. Vosek smo vse prevečkrat morali uvažati; zdaj pa se zavedajmo, da se kaj lahko zgodi, da to ne bo mogoče in v največji zadregi bomo mi sami. Nekateri bodo tudi doma izdelovali satnice. Naj ponovno opozorim, da to lahko opravijo

le, če imajo vsa zagotovila, da je vosek neoporečen. Pri tem mislim predvsem na povzročitelje hude gnilobe, ki se pri nas nevarno širi. Doma voska ni mogoče razkužiti zaradi predragih naprav in nevarnosti opeklín.

Nekateri, ki so štirikrat plinili proti varozi in to želijo opraviti, ko v panjih ne bo več zalege, kot so navodila za to opravilo, bodo morda ugotovili, da bi morali v tem mesecu pliniti še enkrat. Pri tem naj vsekakor zelo upoštevajo temperaturo in predvsem njihane zunanje temperature. Če kljub

toplemu sončnemu dnevu pričakujemo hitro večerno ohladitev in mrzlo noč, bodimo s plinjenjem zelo previdni, ker lahko izzovemo katastrofo. Morda je v takem primeru bolje, da plinjenje odložimo na pomlad.

Dela pri čebelah v tem mesecu torej ne bomo imeli posebnega; če pa se že zdaj začnemo načrtno pripravljati na naslednje leto, bomo spomladi ustrezno pripravljene in bomo spomladanska dela lahko opravili hitro in uspešno. Tako se nam bo naše zimsko delo obrestovalo.

RAZSTAVA ČEBELARSKE OPREME NA 29. KONGRESU APIMONDIJE

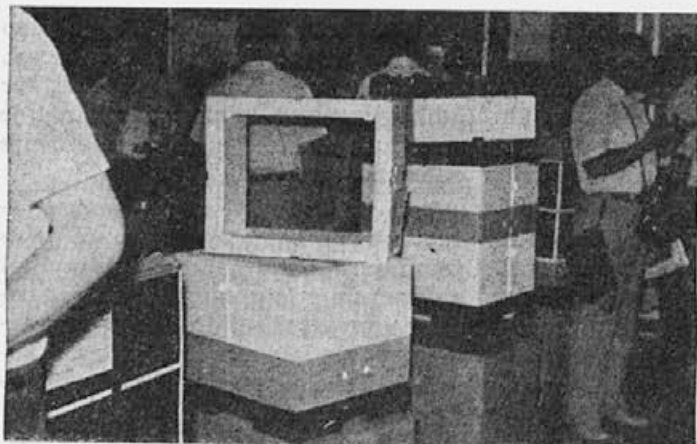
INŽ. LUDVIK KLUN

Največ novosti na razstavi je bilo pri plastičnih panjih in pri pripravah za točenje medu. Videti je, da si plastični panji vztrajno utirajo pot v čebelarstva kljub nekaterim pomanjkljivostim, ki jih konstruktorji še niso v celoti odpravili. Izdelovalci kar tekmujejo med seboj, kdo bo dal na trg boljše (seveda patentirano) izvedbo. Danes najdemo plastične panje v vseh katalogih svetovno znanih izdelovalcev čebelarske opreme kljub temu, da čebelarji (še) nimajo zaupanja vanje. Predvsem velja to seveda za starejše čebelarje, ki se težje odločijo za ne dovolj preizkušene novosti. Je pa res, da čas dela v prid plastičnim panjem, saj postaja les ponekod že zelo iskana in draga surovina. Tudi ne gre prezreti cene vložnega dela pri izdelavi panjev, ki je pri plastičnih panjih majhna, saj je moč izdelavo povsem avtomatizirati. To pa bo v prihodnje odločilno.

Praden prikažemo nekaj najbolj značilnih izvedb plastičnih panjev, nebo odveč, če na kratko naštejemo nekaj njihovih dobrih in slabih lastnosti, saj

se bomo v bližnji prihodnosti tudi mi zagotovo srečali z njimi.

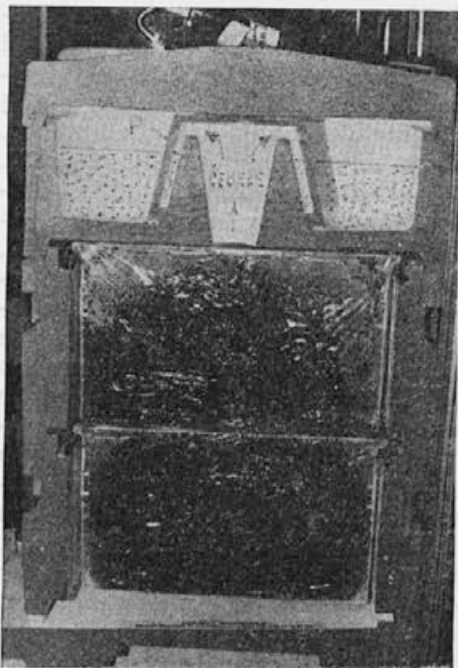
Plastični panji so lahki. Teža panja je okrog 10 kg. Zato je tak panj primeren za prevoz na manjši prikolici in za starejše čebelarje, ki težje dvigujejo naklade. Te panje namreč zdaj izdelujejo samo v nakladni izvedbi. Panja ni potrebno zaščititi (barvati). Zelo lahko ga dezinficiramo in čistimo. Panj ni podvržen staranju in atmosferskim vplivom. Izdelava je cenejša, ker je vedno velikoserijska. Glavni delež cene je orodje, manj pa surovina. Plastičen panj varuje čebele pred mrazom pozimi in pred vročino poleti. Kar dovolj dobrih lastnosti se da naštet, ko bi ne bilo tiste pomanjkljivosti, ki čebelarje najbolj odvrča od tega panja. To je njegova mehanska trdnost. Res je konstruktorjem uspelo nadomestiti to pomanjkljivost, ki se pokaže predvsem pri prevozu, z dražjim materialom (poliuretan) in izvedbo panja, ki prenese večje obremenitve (konstrukcija dr. Sachsa), vendar je v tem primeru cena panja narasla nad ceno lesenega panja. Velika

Prikaz plastičnih panjev (L. K.)

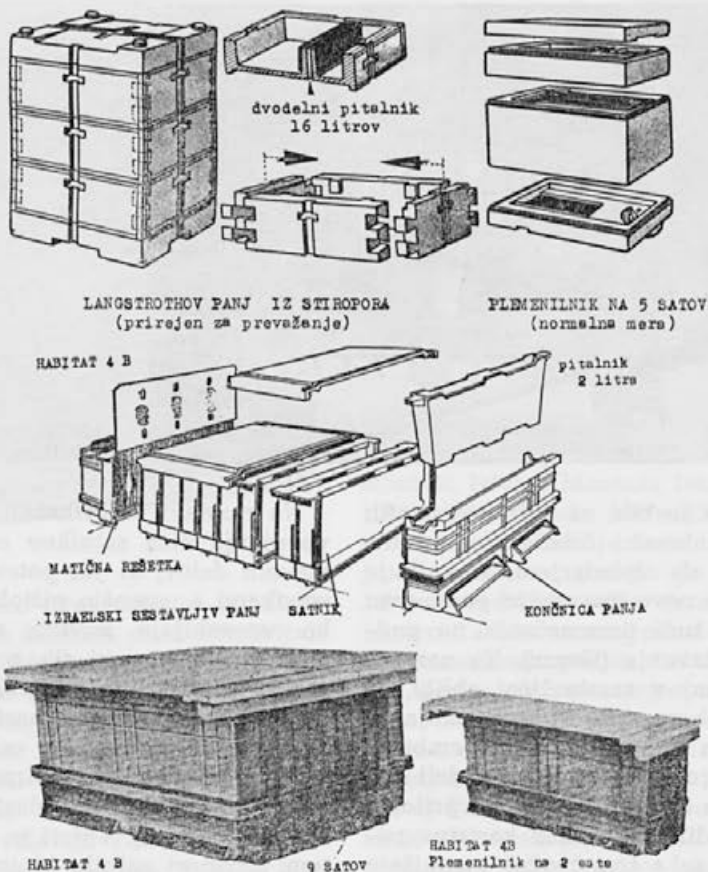
pomanjkljivost plastičnega panja je tudi slab vpliv toplote v zgodnji pomladi na razvoj čebeljih družin, saj tedaj deluje panj kot hladilnik in preprečuje prehod toplote skozi stene panja. Ta problem so delno omilili s posebno izvedbo podnice, ki jo spomladi preuredimo tako, da dobijo čebele skozi

topel zrak iz okolice panja. Na gozdnih področjih take panje napadajo žolne (posebno panje iz stiropora, ki so mehkejši). Konstruktorji pravijo, da se ptičev lahko ubranimo, če prekrijemo panje z redkejšo mrežo, da čebele lahko nemoteno izletavajo, za ptice pa predstavlja mreža pravo past in izredno učinkovito strašilo. Tisti, ki imajo lesene panje na takih področjih, vedo, da se včasih lotijo žolne tudi teh. Konstruktorji prepričujejo čebelarje s tem, da so ti panji tako poceni, da mreža sama ne predstavlja omembe vredne dodatne cene. Za ceno enega lesenega panja dobimo dva plastična iz stiropora.)

Panj iz stiropora »Warnholz« v prerezu (J. M.)

Nekateri izdelovalci namreč panje iz stiropora dodatno zavarujejo, bodisi s poselnimi premazi (nemški) ali pa jih v celoti oblečejo v aluminijški plašč (francoski). Nemški izdelovalci panjev imajo na voljo panje najpogosteje v Nemčiji uporabljenih mer satnikov (DNS — Deutch Normal Standard, Zander in Langstroth). V podrobnosti izvedb se ne bi spuščali, ker jih je moč razbrati iz slik in skic, ki smo jih posneli ali pa so nam jih posredovali izdelovalci. Med zanimivostmi naj omenimo še izraelski plastičen panj, ki je grajen iz trdega termoplasta in ga je moč poljubno večati v širino tako, da sestavljamo posamezne module, ka-

terih stranice so hkrati del panjske stene. Enako širimo tudi podnico in krov. Potrebni so posebni stranski deli, medtem ko so vmesni deli vsi enaki in jih poljubno sestavljamo.

Morda bodo koga zanimala cene panjev, v kakšnem razmerju so do

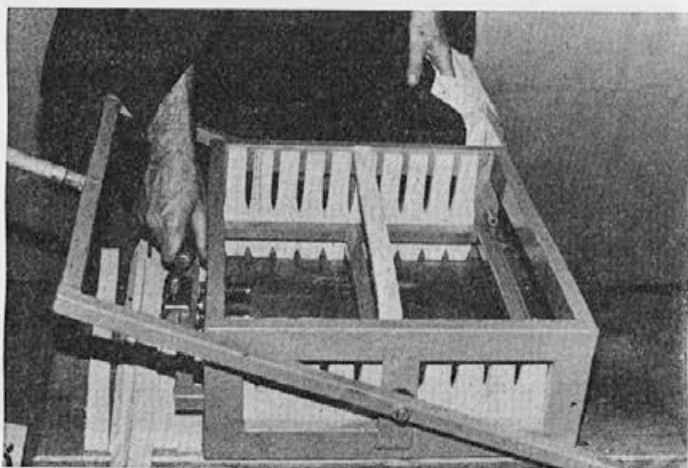
lesenih klasičnih panjev. Cene smo preračunali v dinarje po uradnem tečaju. Vsi panji so sestavljeni iz treh naklad, podnice, pokrova in pitalnika. Cene za tuje panje smo dobili na razstavi. (Lepe možnosti za izvoz naših panjev!)

OKVIRNE MALOPRODAJNE CENE NAKLADNIH PANJEV V DINARJIH

DOMAČI		TUJI PANJI		
Lesen	Lesen	Stiropor	Poliuretlan	Aluminij + Stiropor
4670	8000	3600	10.000	11.600

Panje iz stiropora izdelujejo zdaj iz gostejšega materiala 100 kg/m^3 . (Stiropor, ki je pri nas v prodaji za izolacijske namene, ima gostoto okrog

$20\text{--}30 \text{ kg/m}^3$.) Vendar kljub večji trdoti še vedno ni kos raznim glodalcem (mišim), zato je potrebno zavarovati žrelo z jeklenimi šipkami.

Model za zbijanje satnikov. (J. M.)

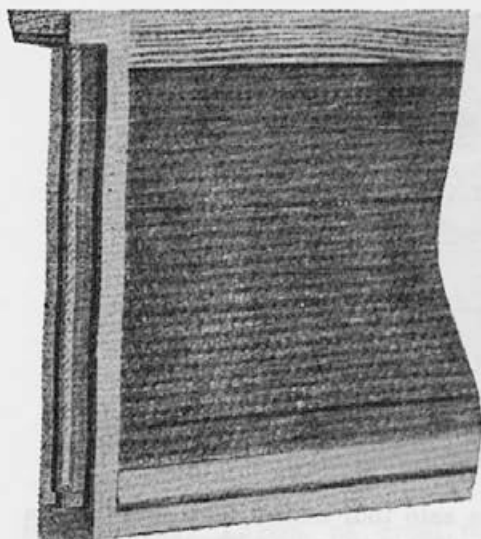
Sicer pa je bilo na splošno opaziti, da se izdelovalci čebelarstva opreme zavedajo, da čebelarjem zmanjkuje denarja za nove investicije, pa so zato pripravili tudi presenečenja na področju varčevanja (Graze). Ta namreč ponuja panj v razstavljeni obliki, ki je za 25 % cenejši. Pokrov panja je kompakten in služi hkrati za embalažo, v katero so vloženi drugi deli panja, ki jih sestavi čebelar po priloženem navodilu. Vsekakor koristna pobuda, saj se s tem močno zmanjšajo tudi transportni stroški, stroški skladiščenja ipd. Čebelar ima pa pozimi ponavadi še toliko časa, da si take panje sestavi.

Na razstavi so prikazali modele za vpenjanje niza satnikov oziroma sestavnih delov, ki jih potem zbijajo s sponkami s pomočjo pištole. Prav tako uporabljajo modele za utrditev stranic naklade, ki jih potem s pomočjo pištole zbijajo z žebli.

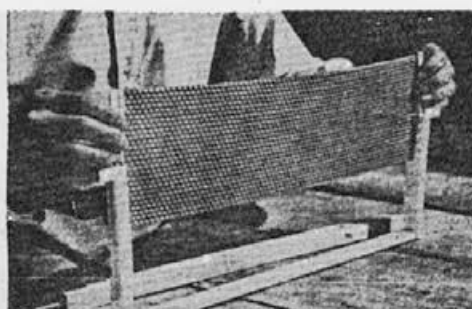
Večje spremembe so nastale tudi na satnikih. Ti so bodisi v celoti iz plastike ali pa so kombinirani z lesom (samo razstojišča iz plastike ali pa stranske letvice). Videti je, da ima pri tem prednost satnik, ki ima posebno oblikovani stranski letvici iz plastike, zgornjo in spodnjo letvico pa iz lesa. Stranski letvici imata v sredini izrez, v katerega je moč vložiti poprej za-

Naprava za avtomatsko žičenje satnic. (L. K.)

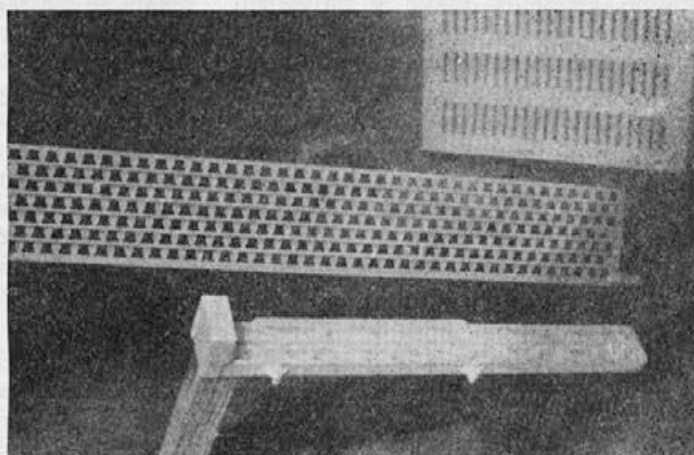
žičeno satnico (francoska in izraelska izvedba). Na razstavi so demonstrirali avtomatsko žičenje satnic. Take satnice imajo na stranskih koncih pločevinast robnik, na katerega so zavarjene armirne žice in te sočasno ob varjenju tudi vrtne v satnico. Ko je satnica tako zažičena in utrjena z robniki, jo vstavijo v satnik tako, da segata stranska robnika v utor plastičnih letvic, ki sta že pritrjeni na spodnjo letvico. Nato pa vstavijo še zgornjo letvico, ki sega z utorom v

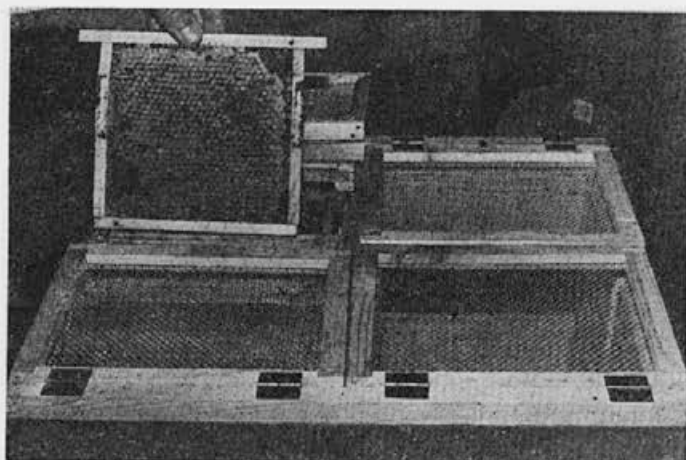

Montaža armiranih satnic v nove satnike (THOMAS)

satnico. Zgornjo letvico nato pritrdijo s posebnim plastičnim čepom na stranski letvici. Montaža tako armiranih satnic je zelo hitra (30 sek) in preprosta. Omeniti je treba, da uvajajo nove mere zgornjih in spodnjih letvic; predvsem velja to za zgornjo letvico. Ta ima namreč pri standardnih Langstrothovih panjih širino 27 mm, kar znatno otežuje strojno odkrivanje satja. (Satni pokrovčki so pod nivojem letvice, zato noži stroja bodisi zadevajo letvico ali pa ne odkrivajo pokrovčkov.) Širino letvice so zato zmanjšali na 20 mm; s tem pa so dobili še druge prednosti. Tako letvico čebele delno oblečejo v vosek, s čimer se zmanjša razdalja vosek-vosek med nakladama in je prehod matice lažji; (zaleganje v

Plastični panjski deli; rešetka za zbiranje propolisa, smukaalna plošča in stranska letvica satnika. (L. K.)

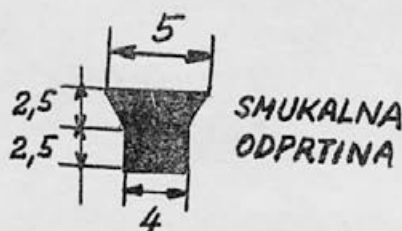
Štiridelni
plemenilnik.
(J. M.)

obeh nakladah). Pravijo pa tudi, da je manj rojenja, saj je s tem omogočeno boljše zračenje panjev, pa tudi prehod čebel iz ene naklade v drugo.

Če pri plastičnih panjih čebelarji še oklevajo z nakupom, pa to ne velja več za plastične plemenilnike, ki jih je moč dobiti že vseh velikosti, od najmanjših do tistih z normalnimi sati. Mali plemenilniki imajo veliko prednost pred večjimi, saj omogočajo v najbolj primernem času (ugoden je tako toplotno kot biološko) najcenejšo oploditev matic zunaj parjenja v sorodstvu. Predaleč bi nas dovedlo dokazovanje prednosti, ker je tu treba ločiti dve poti vzreje: maksimalno število vzrejenih matic v najboljših razmerah vzreje in trajajoča vzreja tudi v slabših razmerah (v začetku in proti koncu vzrejne sezone), ki pa vedno daje matice slabše kvalitete, pa

je zato tudi matica tako ovrednotena z nižjo ceno in ne z izenačeno.

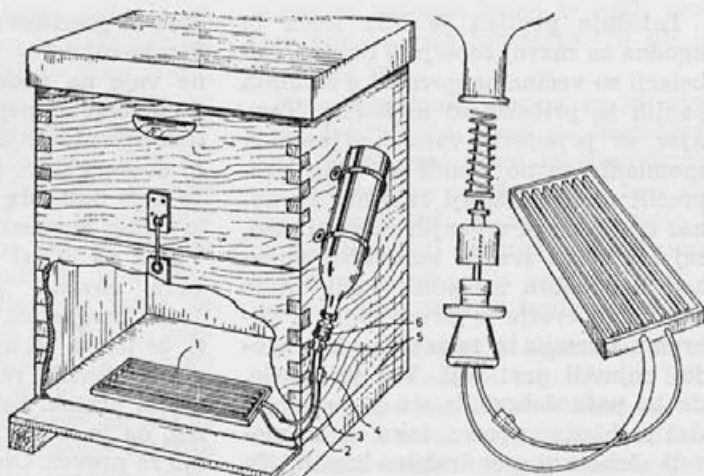
Pri ponudbi plastičnih pripomočkov za vzrejo matic so zelo aktivni Korejci. Spomnim se jih iz Akapulka, kjer so ponujali 3000 matičnikov za 15 \$. Sprejemali so naročila in potem pošiljko poslali po pošti. Tokrat so ponujali matičnike po 0,01 \$ kos (1 dinar) in letvice iz plastike, na katerih so že prilepljeni plastični matičniki (20 matičnikov po 2,25 \$ kos). Korejci so pokazali tudi smukalno ploščico iz plastike, ki ima tako oblikovane prehode za čebele, da je smukanje cvetnega prahu maksimalno, hkrati pa je olajšan tudi prehod čebel. Čebelarji so olajšali prehod skozi odprtine tako, da so ob njih oblikovali plastiko v obliki letvice. O vlogi letvic je poročal avtor tega sestavka pred leti na posvetovanju v Polju. Zanimiva je odprtina za smukanje, ki so jo Korejci patentirali. Smukalna ploščica ima na koncih nastavke za vstavitve v ležišče, okrog katerega jo lahko zasukamo, če želimo smukanje izključiti.

Smukalna odprtina, ki omogoča dobro smukanje. (L. K.)

Zanimive so plastične ploščice za odlaganje propolisa. Več takih ploščic položimo nad sate, čebele pa s propolisom zadelajo reže v obliki konusa v ploščicah. Reže imajo na eni strani

Grški napajalnik
(Kakavas).

ploščice, mere 1,5 mm, na drugi pa 4 mm. Ker je ploščica iz gibke plastike, je mogoče odstranjevanje propolisa z ohladitvijo v hladilniku in s pregibi ploščice (njegova drobitev in odstranitev).

Italijanski izdelovalci so pokazali zelo dobro izvedbo kovinske matične rešetke. Sestavljena je iz varilnih šipk in, kar je najpomembnejše, izredno ploska na tračnih spojih.

Da so bile na razstavi tudi plastične satnice, ni treba posebej omeniti, novost pa je v tem, da si od njih obetajo vpliv na razvoj varoe.

Elektrostatični naboj, ki nastane na nekaterih vrstah plastičnega materiala, je delal velike preglavice izdeloval-

cem satnic, saj matice v nekatere vrste satnic niso hotele zalegati; če pa so že zalegale, pa je prva generacija zalege poginila. Ko so čebele ponovno prevlekle celice (napravile srajčko), je izleganje potekalo normalno. Ta pojav naj bi v prihodnje pomagal pri borbi z varoo.

Kot zanimivost omenimo še grški napajalnik, ki ga vgradimo zunaj panja in cevi dovedemo v panj. Cevi uporablja avtor tega patenta tudi za vpihavanje dimnih akaricidov v panj. Na skici je prikazana tehnična rešitev zamaška, ki omogoča avtomatski dotok tekočine v koritce.

(Dalje prihodnjič)

ŠE O LETOŠNJI MEDENI BERI V JUGOSLAVIJI

PROF. EDI SENEGACNIK

Kadar pri nas v Sloveniji ne zamedo gozd, imamo navadno kaj pičlo ali celo slabo pašo. Čebelarji, ki ne prevažajo in so odvisni le od domačih pašnih virov, takrat slabo opravijo. Zanje letos lahko rečemo, da je bilo tako. Marsikdo sploh ni točil in ponekod so morali čebele kar vse leto krmiti, če so jih hoteli obdržati pri

življenju. Bolje so opravili prevaževalci, ki so v sosednjih republikah na repici, akaciji in kostanju kar dobro opravili. To pa je bilo tudi vse. Katastrofalna suša je v juliju in avgustu dobesedno uničila še tisto malo pašo, ki v tej sicer brezpašni dobi čebelarjem vendarle ponudi kako kapljico sladke medicine.

Letošnja pomlad je bila topla in ugodna za razvoj čebeljnih družin. Čebelarji so večinoma govorili o živalnih panjih in pričakovali najboljše. Tam, kjer se je pojavila varoza, so jeseni in spomladi vestno dimili in tako preprečili njen nadaljnji razmah. Že konec aprila se je v panjih zsvetil med, saj sta zlasti iva in borovnica ponekod kar dobro zamedili. Tudi drugo pomladno cvetje je pripomoglo k dobremu razvoju in tako so se kar zgodaj pojavili prvi roji. Vse je kazalo, da bo paša dobra. Pa sta jo prekinila dež in hladno vreme, tako da so morali čebelarji spet dražilno krmiti, če so želeli ohraniti živalne panje. Ob cvetenju akacije je nastopilo stanovito sončno in ne preveč toplo vreme, ki je bilo kot nalašč ugodno za medenje. Letos je akacija zacvetela skoro hkrati po vsej Jugoslaviji. Na Primorskem in Goriškem so čebele do kraja napolnile medišča, prav tako pa tudi v Pomurju. Prevaževalci so dobro odrezali, najbolj tisti, ki so prepeljali čebele v Podravino ali pa v Posavino. Tu so bili panji že v nekaj dneh čisto polni. Kdor je pripeljal čebele že prej na repico, je prav dobro opravil. Repica je dala približno eno točenje. Na tej paši se čebelje družine neverjetno dobro razvijejo, kar se pozneje pokaže na naslednji akacijevi paši.

Konec maja in v prvih dneh junija je ponekod zamedila smreka in to kar izdatno. Zaradi dežja pa je medila le nekaj dni, potem pa se mednje ni več pojavilo. Domači čebelarji pa so ponekod le zavrteli točila in dobili nekaj smrekovca. Prevaževalci so prihajali prepozno. Tistih nekaj kilogramov, ki so jih nabrale njihove čebele, pa je prišlo prav v naslednjih brezpašnih dneh.

Tudi hoja se je večkrat ponujala in vseskozi vklekla čebelarje za nos. Z nič kakšnih veseljem in upanjem so pregledovali čebelarji pokapano pod-

rast in prerokovali najboljše medenje. Strokovnjaki so ponekod stresli jelkine veje na podstavljena bela platna in preštevali najdene ušice. Ob vsem tem prizadevanju pa še zdaj marsikdo ni doumel stare čebelarske resnice, da je hoja muhasta. Pokapana podrast je le delno znamenje za njeno medenje. Važna pa je pri vsem tem tehtnica in bera seveda. Prineseno mano je treba pregledati, poskusiti in ugotoviti, če izvira od hoje ali morda od drugih medovitih rastlin, ki jih je v gozdu na pretek. Šele potem, ko ugotovimo, da je mana res hojeva, se odločimo za prevoz. Omenimo naj za primer, da so ga letos čebelarji iz Petrinje in okolice močno polomili. Opazovalni panj je na hoji pokazal dnevno bero po 2 kg. Nastal je pravcati alarm in v dveh nočeh je bilo na pasišču čez 30 prevoznih čebelnjakov. Hoja pa sploh ni medila. Čebele so brale na robidovju. Lahko si predstavljamo, kako so se počutili čebelarji ob tej neprijetni ugotovitvi. Čez nekaj dni so že vozili sladkor v Gorski Kotar in brezupno tavalii s tovornjaki ter iskali nova pasišča.

Danes prevozi niso kar tako. Pol milijona je treba odšteti, da nam napolnijo tank za gorivo, da o drugih stroških ne govorimo. Zato je nič kako važno pravilno obveščanje o medenju. Letos je zato spet poskrbel Medex in delal čebelarjem s svojo obveščevalno službo zares velike usluge. Seveda pa mora potem razsoden čebelar vse podatke o medenju tudi sam preveriti na mestu samem in se šele potem odločiti. Tudi letos je na desetih prevaževalcev zaman prepeljalo svoje prevozne čebelnjake na različna hojeva pasišča. »Teta« hoja pa ni in ni hotela zamediti.

Kostanjeva paša je dobro obetala, saj je bilo vreme nekaj časa kar stanovitno. Pa je že tako, da kostanj redko odcveti, ne da bi ga vsaj enkrat »opralo«. Letos ga je celo večkrat,

pa so čebele kljub temu nabrale za kako točenje. Tehnice so pokazale od 10 do 15 kg. Čebelarji so tako dobili nekaj kostanjevca. Ob točenju pa so morali računati na bližnjo brezpašno dobo in pustiti v panju nekaj kilogramov medu za najhujše. Kdor je tako ravnal, je dobro storil, saj je nastopila potem velika vročina, ki je uničila vsakršno pašo. Ta suša je bila letos naravnost katastrofalna ne samo za različne poljščine, pač pa tudi za medovito rastlinje. Čebelarji so morali krmiti, če so želeli, da bi matica ne prenehala zalegati. Vsak naš čebelar se zaveda, kaj pomenijo čebelne družine v mesecu avgustu brez zadostne zaloge. Zato so čebelarji iskali rešitve za svoje čebele vsepovsod. Dobrodošle so bile vsakršne novice o medenjju, bodisi da so prihajale z naših hojevih pasišč ali pa z Lonjskega polja. Čebelarji so imeli tokrat silno skromne želje: da bi dobile čebele vsaj zase in bi matice zalegale. Povejmo, da v tem času na vsem področju Jugoslavije ni bilo nobene paše, niti na Lonjskem polju, ki slovi po tem, da med tam metvica prav v sušnem obdobju. Mnogi naši prevaževalci so se odpravili v to obljubljeni deželo, toda zaman. Tam so namreč nakopičili svoje panje čebelarji od vsepovsod, meneč, da bo metvica dala vsaj nekaj. Ponekod je bilo do 30 in še več prevoznih čebelnjakov na enem samem kraju. Nastajale so pravcate tragedije med čebelarji in veterinarji na eni strani, na drugi pa med kmetovalci, pastirji in čebelarji. Pred čebelami je bežala živina. Pobesnele čebele so se lotile celo svinj, pastirji pa so jo ubrali v bližnji grmičevje. Bilo je res kot v kakem filmu z Divjega zahoda. Vse to se lahko dogaja, kadar gremo na pot brez načrta in dogovora, kam bomo postavili svoj prevoznik čebelnjak. Ni dovolj, če že

v naprej rečemo: bomo že našli prostor tudi za moj čebelnjak, če jih je že toliko tam.

Naša čebelarjska sezona se je torej letos končala že takoj po kostanjevi paši. Morali smo takoj dražilno krmiti in ob tem so čebele načele tudi zaloge v mediščih. K sreči so imele v plodiščih dovolj dragocene kostanjeve obnožine, ki je prišla še kako prav v letošnji katastrofalni brezpašni dobi.

S pašo v Liki in v Dalmaciji in pa na otokih seveda ni bilo nič. Iz Like nam je pisal čika Mile: »Nikar ne hodite letos k nam! Vse je suša požgala.« Ob takih vesteh ni nič čudnega, če so prevaževalci iskali za vsako ceno rešitve v hojevih gozdovih ali pa na Lonjskem polju.

V Sloveniji torej ni medu, razen pri prevaževalcih in čebelarjih domačinih, ki imajo v bližini akacijeva ali kostanjeva pasišča. Večina slovenskih čebelarjev je slabo opravila in že neštetim slabim letinam v preteklosti se je zdaj pridružila še letošnja. Pa naj bodo potolaženi ob tem, da tudi pri sosedih v Avstriji ni bilo nič boljše. Avstrijski čebelarji, ki so nas obiskali na kostanjevi paši in nas blagorovali za polna medišča, pišejo: »Vse poletje je bilo en sam vročinski val; julija smo imeli nekaj neviht, toda pošteno ni nikoli namočilo, avgusta pa sploh ni bilo padavin. Vse je več kot izsušeno in povsod primanjkuje vode. Nепrestano moramo krmiti, če hočemo obdržati čebele in za zimo bo treba spet nabaviti sladkor. Slovenski čebelarji ste lahko veseli, da ste natočili vsaj nekaj medu, pri nas pa ga ni bilo niti kapljice.«

S to tolažbo naših sosedov se moramo torej zadovoljiti in pri tem spet upati, da bo prihodnje leto morda boljše.

NOVA TEHNOLOGIJA VZREJE MATIC IZ JAJČEC

JANEZ MIHELIC

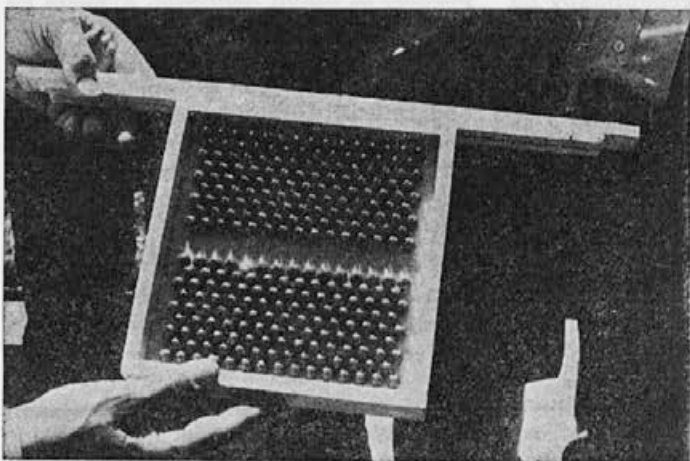
Veliko raziskav so v svetu že opravili in vse so potrdile, da je kvaliteta matic slabša, kolikor so ličinke, iz katerih so bile vzrejene matice starejše od 24 ur. Predvsem se to kaže pri zmanjševanju števila jajčnih cevov v jajčnikih matic, od katerih je odvisna rodovitnost matic to je število jajčec, ki jih je sposobna zaleči matica v enem dnevu.

Do sedaj je bilo več poskusov, kako bi lahko vzrejali matice direktno iz jajčec, ki jih matica položi v celice.

Delno je to uspelo Madžarom, vendar njihova metoda ni uporabna v široki vzrejni praksi. Eno od metod vzreje matic iz jajčec smo imeli priložnost preizkusiti letos v vzrejnem centru ZČDS. Na našo prošnjo nas je letos dvakrat obiskal avtor nove metode za vzrejo matic iz jajčec Johann Stickler iz Avstrije. Pod njegovim vodstvom smo v praksi preizkusili njegovo metodo vzreje matic. Nova metoda za vzrejo matic iz jajčec je preprosta in zato tudi zanimiva za uporabo v ši-

Johann Stickler pri demonstraciji svoje metode vzreje matic v vzrejnem centru ZČDS.

Vzrejni satnik, na katerem so dobro vidni plastični matičniki, ki so natakneni na počasnejše plastičnih celic.

VTISI S ČEBELARSKE RAZSTAVE NA KONGRESU APIMONDIJE, BUDIMPEŠTA 83

Od 25. do 31. avgusta je bil v metropoli Madžarske kongres svetovne čebelarke organizacije Apimondije. V sklopu kongresa je bila tudi razstava čebelarke opreme in repromateriala. Razstavljalci so bili izključno iz zahodnih dežel, Madžarske ter Jugoslavije. Marsikdo se je vprašal, zakaj na razstavi ni bilo vzhodnih držav, kot na primer Romunije, Bolgarije ter Sovjetske zveze, saj so te dežele znane kot čebelarke napredne in razvite. Na to vprašanje v tem članku ne bomo našli odgovora. Res pa je, kot je mnenja tudi pretežna večina številnih obiskovalcev razstave, da je bila leta za tako pomembno prireditvev preskromna. Tudi razstavni prostor je bil za takšno množico obiskovalcev pretesen. Razstavljena je bila pretežno čebelarke oprema, ki jo je bilo moč videti že na prejšnjih manjših ali podobnih razstavah.

Pozornost so obiskovalcem vzbudili nakladni panji iz trdega stiropora ter satnice in satniki iz umetnega materiala. Za vzrejevalce matic je bila v prvi vrsti zanimiva razstava pribora za instrumentalno osemenjevanje matic z natančnimi pripadajočimi stereoskopskimi lupami, med katerimi je bila najzanimivejša lupa za inštruiranje inseminacije z dodatnim okularjem za inštruktorja. Tudi sam inseminacijski aparat zahodnonemške izdelave je bil

lično in natančno izdelan. Poliuretanski tip plemenilčka, izdelan v sosednji Italiji, ni bil tako funkcionalen, kot je bil videti na razstavi, saj je imel preveč majhnih pomičnih elementov, ki verjetno niso več tako funkcionalni, ko jih čebele zalepijo s propolisom.

Tangencialnih točil tujih, zlasti italijanskih izdelovalcev, je bilo na razstavi zelo veliko. Če primerjamo ta točila z našimi, ki so bila tudi na razstavnem prostoru, lahko ugotovimo, da med njimi ni razlike v funkcionalnosti in izvedbi. Izdelana so po istem kopitu (ležišče za os koša, pritrditev oboda in nožic, prečka z gonilom). Morda so ta točila bolj lične izdelave kot naša, saj so ti izdelovalci uporabljali za izdelavo oboda točila brušeno nerjavečo pločevino.

Na razstavnem prostoru hp Medex je bilo živahno. Veliko zanimanja so vzbudile pri tujcih naše panjske tehnice, kadilnik s podaljškom za dimljenje varoe, točila; največje pozornosti pa je bil deležen stroj za odkrivanje satja. Najbolj so se zanimale za stroj vzhodne države in gostitelji, ki so ga tudi odkupili ob sklepu razstave.

Iznenadil nas je interes čebelarjev z vzhoda za AŽ panj. Predstavili smo ga kot tipičen transportni panj naše dežele, ki si utira pot tudi v druge države. Tako lahko rečemo, da je bila naša udeležba na razstavi zelo pozitiv-

na in da je napravila velik propagandni efekt na tujem tržišču.

Pri obisku večjega čebelarstva na jugu Madžarske smo se lahko seznanili s čebelarsko opremo tudi v živo. Panjski sistem na tem čebelarskem obratu je bil izključno nakladni. Satniki so bili približno mere LR, družine so bile v treh nakladah. Zanimivi sta bili vezava naklad in ventilacija. Ti panji nimajo avstralskih sponk, temveč so trdno spojeni (za transport) s šibkami iz okroglega železa, ki jih fiksirajo z dveh strani v podnico ter vmesni pokrov. Pokrov ali streha teh panjev ima prednjo in zadnjo stranico na sklepni sponah. Te stranice se zato lahko poljubno odprejo navznoter, ko čebele prevažajo; s tem omogočijo cirkulacijo zraka v panjih.

Drug panjski sistem, ki smo si ga imeli priložnost ogledati, je bil kom-

biniran: naklade so bile dimenzije polovične naklade Dodant-Blatt, ki pa niso dostopne od zgoraj, kot smo tega vajeni pri nakladnem sistemu, temveč je vsaka naklada na vodilih. Takšna naklada se potegne kot predal iz panja in šele nato je moč delati s satjem od zgoraj. Pitalnik je nameščen zgoraj, medtem ko imajo ti panji žrela ob strani, v sredini višine panja. To so tipični transportni panji in tudi ti, ki smo si jih ogledali, so bili v prevoznem čebelnjaku. Seveda je bilo vse to za čebelarjevo oko sila zanimiva paša. Vendar je tudi naš AŽ panj odličen za prevoze, celo boljši kot zgoraj opisani madžarski panj.

DE-KOOPERACIJA

Albert Muhič

Ivan Esenko

OBVESTILO

Cenjene čebelarje obveščamo, da sprejemamo voščine v prekuhavanje od 1. 11. 1983 do 15. 3. 1984

Voščine prevzemamo izključno preko poslovalnice ČM v garaži hp Medex-a na dvorišču Miklošičeve 30, Ljubljana.

Hkrati vas opozarjamo, da morajo biti voščine neoporečne kvalitete (suhe, brez vsebnosti trdega medu ali cvetnega prahu, brez gnilobe ali plesni) ter primerno zapakirane

APITERAPIJA NA XXIX. MEDNARODNEM KONGRESU ČEBELARSTVA V BUDIMPEŠTI

Od nekdaj so bili čebelji pridelki človeku vir zdrave prehrane. Toda s temeljitimi in sodobnejšimi raziskavami čebeljih pridelkov in njihove sestave ter s preverjanjem njihovega zdravilnega učinka so ti postali zanimivi in pomembni tudi za medicino in farmacijo. Tako se je v svetu uveljavil pojem apiterapija ali apipreventiva kot veja t. i. marginalne (obrobne) medicine. Mednarodna čebelarška organizacija Apimondia, v okviru katere spodbujajo razvoj apiterapije v svetu, si prizadeva za to, da bi prispevek apiterapije temeljil na znanstveni bazi ter da bi se apiterapija v mednarodnih okvirih povezovala z drugimi mednarodnimi organizacijami, predvsem z Mednarodno organizacijo za prehrano FAO in Svetovno zdravstveno organizacijo.

Apiterapija je postala priznana specifična znanstvena veja, ki ponuja obilico novih in izvirnih idej za obvarovanje človekovega zdravja. Svoje pravo mesto je apiterapija dobila tudi na letošnjem XXIX. mednarodnem kongresu čebelarstva v Budimpešti. Apiterapijo, ki je do zdaj delovala le kot podskupina ene od sekcij kongresa, so imenovali za samostojno sekcijo.

Tudi DO hp Medex si veliko prizadeva in vlaga velika denarna sredstva za raziskave sestave čebeljih pridelkov in možnosti njihove aplikacije v borbi za ohranitev človekovega zdravja. Svoj uspešni prispevek k razvoju apiterapije smo potrdili tudi na omenjenem kongresu, kjer smo sodelovali s tremi referati, in sicer s temile temami:

1. Učinek propolisa na mehanizem celjenja rane. Avtorji M. Rode, D. Vončina, O. Herman, A. M. Mihelič so preizkušali delovanje propolisa na celjenje ran na dva načina: z mikrobiološkim testiranjem in histološkim vrednotenjem sprememb kožnih ran pri kuncih, ki so jim rane na uhljih premazali s propolisom, ter s kliničnim testiranjem propolisovega ekstrakta pri bolnikih s ponavljajočimi se erozijami ustne sluznice.

2. Nekateri vplivi cvetnega prahu na albino podgano. Avtorji: V. Sirk, T. Golob, V. Vukmirovič, S. Stanič so po eni strani analitsko ugotavljali hranilno in energetske vrednosti osmukanega in homogeniziranega cvetnega prahu, po drugi strani pa so poskušali ugotoviti v prebavnostnem poskusu z mlado albino podgano, kako vpliva neobdelani (osmukan) in kako industrijsko obdelani (homogenizirani) cvetni prah na ješčnost, žejo, telesni prirast, resorpcijo beljakovin v prebavilih ter sestavo krvi poskusnih moških in ženskih živali.

3. Standardizacija metode za določanje antibakterijskega učinka propolisa. Avtorji: M. Likar, V. Vukmirovič sta poskušala z mnogimi laboratorijskimi testi najti način, kako standardizirati test za kontrolo antibakterijske učinkovitosti propolisovih preparatov, ki so v splošni prodaji.

Tudi drugi ugledni mednarodni strokovnjaki s področja medicine, farmacije, biologije in kemije so s svojimi predavanji prikazali vsestranske možnosti uporabe čebeljih pridelkov v medicini in prehrani.

Dr. J. P. Bonimont je kot predsednik delovne sekcije za apiterapijo na sklepni plenarni seji vseh sekcij poudaril, da je minil čas empiričnega dokazovanja učinkovitosti čebeljih pridelkov. Nastopilo je novo obdobje mednarodnega znanstvenega sodelovanja na področju laboratorijskih in kemičnih raziskav, kar daje člo-

veštvu argumentirane dokaze o zdravilnosti čebeljih pridelkov ter vliva popolno zaupanje v koristnost uporabe le-teh v vsakdanji prehrani in medicini.

DE - Skupne službe
Razvojni oddelek
Vera Vukmirovič, dipl. ing.

KONTROLIRANO NARAVNO PARJENJE MATIC

Dr. Bötcher (ZRN) je napravil zanimiv poizkus: Mlado, neoprašeno matico je privezal na tenko svileno nit in jo spustil na trotovsko zbirališče. Po nekajminutnem letu so obletavali matico trotje že v velikem številu in tedaj jo je omenjeni raziskovalec potegnil z nitjo iz zraka. Spolna odprtina matice je bila odprta in trotje so jo oplojevali na njegovi roki. Matica je ostala »odprta« 15 minut in ko se je pričela zapirati, ji je iz spolne odprtine gledal del kopulacijskega organa trota, ki jo je poslednji oplodil.

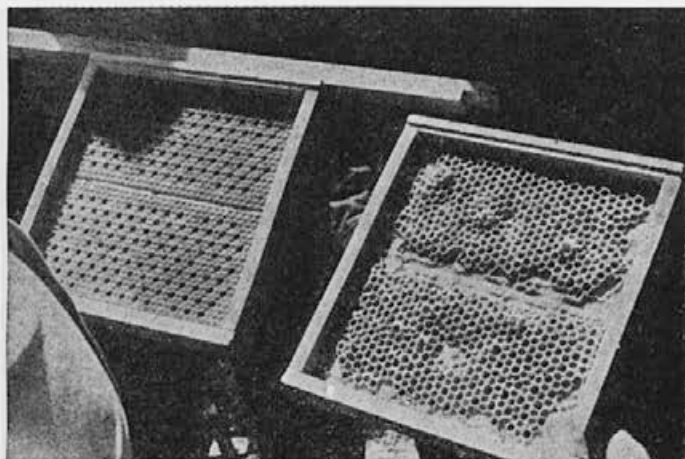
Nauk tega poizkusa je: Ako nam uspe pridobiti sintetični feromon ali najti ustrezno kemično substanco, ki bo povzročila pri mladi, neoprašeni matici značenja pojanja (estrus) brez snubnega le-

ta, se bodo zamajala tla inseminaciji, instrumentalnemu osemenjevanju matic. Ta stimulacijski faktor bi pomenil velik korak k napredku pri selekciji čebel, saj bi lahko nemoteno izvajali, tako kot z umetnim oplojevanjem, vse vzrejne in selekcijske metode za pridobivanje novih kvalitetnih rodov, ki bi se odlikovali po raznih odbranih lastnostih.

Tako kot obravnavajo to temo, so obravnavali nekoč tudi inseminacijo čebeljih matic, ki jo danes obvladamo in tudi uspešno izvajamo. Nam bo tako uspelo tudi z naravnim kontroliranim parjenjem matic v zaprtem prostoru?

Esenko Ivan
pospeševalna služba

V nekaj dneh potegnejo čebele celice, v katere nato matica odloži jajčeca. Umetne celice so iz plastike, pokrite pa so s preluknjano satnico.

roki vzrejni praksi od vzrejvalcev pa do čebelarjev, ki vzrejajo matice samo za svoje potrebe. Pomembna je tudi zato, ker prispeva k kvaliteti vzreje, to je matic, ki so, kot vemo, osnova močnih družin in s tem tudi uspešnosti čebelarjenja.

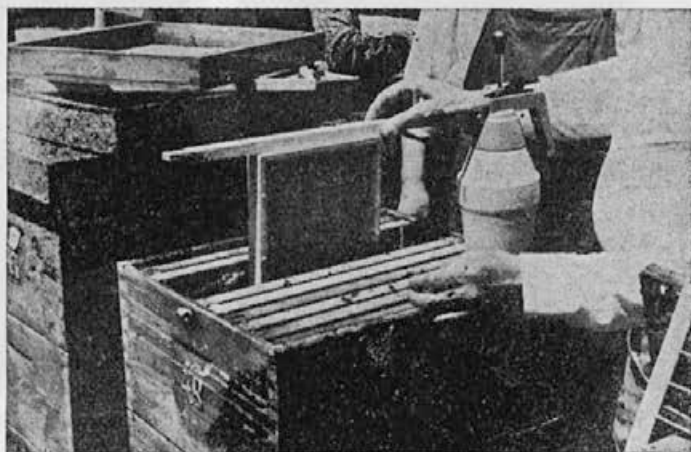
Osnova nove metode za vzrejo matic iz jajčec je poseben sat, ki je narejen večinoma iz plastike. Na eni strani sata je plastična matična rešetka. Ta del sata, ki je pokrit s plastično rešetko, opravlja nalogo izolatorja za matico. Na drugi strani pa so matični lončki iz plastike, ki so nataktnjeni na podaljške posebnih celic iz plastike.

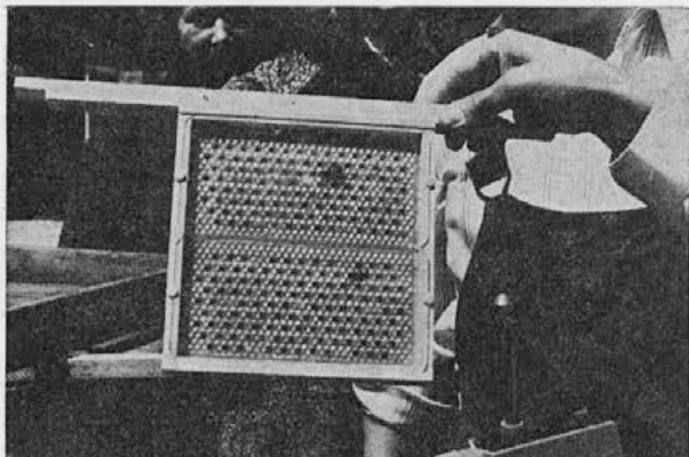
Matični lončki so v bistvu dna

celc, v katere matica zalega jajčeca. Matični lončki imajo podaljške, tako da jih lažje prestavljamo na vzrejne satnike. Vzrejni sat je obdan z lesenim okvirjem — satnikom, na vrhu pa je dodana še nosilna letvica, tako da lahko sat obesimo v naklado med druge sate. Pri AŽ panjih pa vzrejni satnik pritrdimo na zgornjo letvico AŽ satnika. Plastična položča je na isti strani, kjer je izolator za matico, pokrita s satnico; vanjo so narejene luknjice tam, kjer so celice, ki jih matica zaleže.

Postopek vzreje pa je takle: Vzrejni sat na strani, kjer je izolator za matico, dobro navlažimo s sladkorno

Družina, v katero dodajamo vzrejni satnik, mora biti zelo močna.

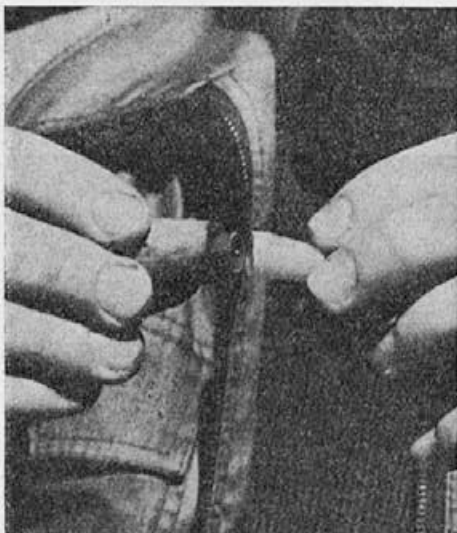

Matica je zaprta v vzrejnem satniku z matično rešetko, ki je iz prozorne plastike.

raztopino. Iz poljubnega panja vzamemo matico in jo zapremo v izolator. Vzrejni sat vrnemo v panj, iz katerega smo odvezli matico, in sicer v sredino med zalego. Matica je nato zaprta dva dni. Medtem so čebele v izolatorju potegnile satnico in naredile osnove celic. Ko so celice potegnjene, odvezamo matico in dodamo novo plemensko. Če je matica razpoložena za zaleganje, zaleže vse razpoložljive celice preko noči. Družina mora biti

seveda primerno močna. Matico nato odstranimo iz izolatorja in dodamo vzrejni sat brezmatični družini. Po štirih dneh pogledamo matične lončke, na dno katerih je matica zalegla jajčeca. Praviloma morajo biti ličinke pravkar izvaljene in dobro zalite z matičnim mlečkom. Matične lončke z ličinkami dodamo takoj redniku, ki nato skrbi za ličinke in vleče matičnike. Da je sprejem matičnikov boljši, mu dodamo še voščen nastavek. Ko so

Na matični lonček pritrdimo voščeni tulec, ko se iz jajčeca izleže ličinka.

Izdelava voščenega tulca je enostavna.

matičniki pokriti, jih uporabljamo tako kakor druge zrele matičnike. Dobri so seveda samo lepi in dovolj veliki matičniki.

Avtor te nove metode je imel referat o novi tehnologiji vzreje tudi na letošnjem posvetovanju v Ljubljani in je zbudil veliko zanimanje navzočih čebelarjev. Novo metodo

vzreje bomo še nadalje preizkušali prihodnje leto v vzrejnem centru ZČDS, z rezultati pa bomo seznanili čebelarstvo javnost. Upoštevati pa moramo, da je nova metoda pomembna predvsem za čebelarje, ki ne obvladajo presajanja ličink, pa tudi za vzrejo kvalitetnih rodovnih matic.

STRJENA MANA V SATJU

IVAN KRAJNC, MAREZIGE

Kadar imamo čebele na gozdni paši, se kaj lahko dogodi, da čebelar nikakor ne more iztočiti takega medu. Tudi na jesenski resi pridobljeni med se da malokdaj točiti. Kaj storiti, da bi se rešili takega medu, ki je za prezimovanje čebel zelo nevaren, a spomladi čebelam v napoto, ker matica nima prostora za neovirano zaleganje.

Sam si pomagam tako, da dam tak med v zakurjen prostor in tri dni prostor ogrevam. Ker je toplota povzročitelj raztezanja, se med ogreje in v celicah močno razširi. Kar na lepem opazimo, da iz satovja teče med. Takrat ves med odkrijemo in stočimo. Včasih pa takšen poseg ne zadostuje, ker se je med kristaliziral v celicah satja. Nekaj satov lahko pustimo za spomladansko dražilno pitanje, medtem ko moramo ostalo satje iztočiti. Postopek je zelo dolgotrajen, vendar se med le da iztočiti. Naj omenim še to, da moramo satje, ki ga damo čebeljim družinam spomladi za dražilno pitanje, odkriti in ga navlažiti z mlajno vodo.

Sate s strnjeno mano položimo v večjo posodo, ki smo jo pripravili nalašč za to. Sate obrnemo tako, da štrije celice navzgor in jih naložimo drugega poleg drugega v pripravljeno korito. Nanje nalijemo nekoliko mlajno, ne pretoplo vodo. Vodo natančno izmerimo in pazimo, da je ne nalije-

mo do vrha posode. Računati namreč moramo na to, da se bo mana zmehčala in pritekla iz celic. Satje pustimo namočeno vsaj 16 ur ali pa tudi več. Že po 6 urah lahko posamezne sate iztočimo. Če nam po šestih urah to ni uspelo, jih namakamo še dalje, recimo čez noč. Pri nekaterih čebelarjih se dá mana iztočiti že po štirih urah, medtem ko morajo drugi namakati tudi dan ali dva. Dobljeno medeno raztopino pokladamo potem v obrokiah čebeljim družinam. Ko ta med čez nekaj dni končno dozori, ga lahko iztočimo. Uporabimo ga lahko prihodnjo pomlad za pītanca. Bodimo brez skrbi, ta med ne bo več kristaliziral, niti se ne bo pokvaril. Tako dobljeno medeno raztopino lahko uporabimo za medico ali žganje.

Ko delamo žganje ali medico, moramo natančno vedeti, koliko litrov vode smo dodali v korito (1 liter vode je 1 kilogram) in koliko litrov medene raztopine imamo zdaj. Razlika v teži pomeni med. Za kuhanje žganja mora biti razmerje 1 kilogram medu in 10 litrov vode. Od enega kilograma medu ali medene raztopine (odšteta voda) dobimo dober liter okusnega žganja, ki ga laže in dražje prodamo kot pa med.

Kako kuhamo medico, bom pisal v posebnem članku.

V nadaljevanju bi še rad povedal, kako sam točim med v jeseni, ko pripeljem čebele domov z jesenske rese. Zgoraj sem že omenil, da dam medene sate v zakurjen prostor, kjer se satje ogreje. Tretji dan medene sate odkrijemo in z bodičastimi posebnimi valji povaljamo preko odkritega medu sat z obeh strani; nato damo sat v točilo in točimo. Če med nikakor ne gre ven, damo satje v naklado. Nato naklado ovijemo s čisto ponjavo in jo postavimo nad kotel z vročo vodo. Pare, ki se dvigajo iz vrele vode, iz posode ali kotla, pridejo v naklade ali pri AŽ satju v za to prirejene zaboje s strjenim medom ter ga dobro segrejejo. Pod vplivom toplote in vlage se medeni kristali v dveh do štirih urah stope. Med postane tekoč in svež kakor ob normalnem točenju kostonjevega ali akacijevega medu. Pri vsem tem moramo paziti, da v zabojih ali nakladah temperatura ne preseže 50° C, kajti že pri 60° C se začne satje topiti in sesedati. Tako stopljeni kristali v satju postanejo tekoči in med potem prav lahko iztočimo.

Ko sem bil še mlad čebelar, sem ravnal drugače. Dobre družine so na jesenski resi navadno napolnile medišče s trdim medom, ki ga nisem mogel točiti. Vsak dan sem vzel en sat, ga odkril in postavil za odprto notranje okence. Sat sem prej potopil v vodo. Okence sem vedno odprl in začasno odstranil iz panja. Pod sat in pod družino sem porinil koritce in zvečer nalil vanj redko sladkorno raztopino. Zjutraj sta bila koritca in sat navadno prazna. Čebele so izpraznile vse skupaj in znosile v čebelje gnezdo in v medišče. V desetih dneh sem tako izpraznil vse sate. Po 14 dnevih sem pa vse skupaj stočil. Pripominjam, da sem vedno pustil nekaj satov za spomladansko dražilno pitanje. Iz plodišča v tem primeru nisem odstranjeval polnih satov. Živim na Primorskem, kjer čebele dobro prezimujejo

na medu jesenske rese. Če bi pa živel v notranjosti, bi moral tudi med iz medišča odstraniti in dodati sladkorno raztopino 1/1.

V nekaterih krajih Evrope čebelarji ne poznajo drugega medu kot med jesenske rese, ki se tam, npr. v Severni Nemčiji, Angliji in Irskem še težje toči kakor pri nas, ker so tam hladnejše noči in sploh so tam podnebne razmere drugačne kot pri nas. Vendar med povsod iztočijo. Malo več truda je pač treba, zato ne verjemite tistim, ki pravijo, da je med jesenske rese zanič. Ta med ima namreč mnogo dobrih in visoko kvalitetnih beljakovin. Tudi drugih elementov v njem ne pri-manjkuje, zato se je pa pri točenju treba le potruditi, kar velja tudi za vse vrste gozdnega medu.

Glede gozdnega medu, ki se ne dá točiti, si moramo čebelarji zapomniti, da ga izloča v glavnem več vrst ušic, npr. ušice na macesnu. V tem medu ali mani je nad 30 % trisaharida (tristavnega sladkorja), ki ga izločajo ušice na macesnu. Imenuje se melicitoza, po francosko meleze, kar pomeni po naše mecesen.

Vendar donašajo čebele tak med tudi v krajih, kjer macesen sploh ne raste, ali pa ga je tako malo, da njegove mušice ne morejo izločiti tolikih količin mane. Mano izloča tudi neka smrekova ušica (Cinara/Lachniella/coctata/Zet. 28/). Ušica je močno obdana z voščnim puhom in živi na tankih, senčnatih smrekovih vejicah, kjer je varna tudi pred dežjem. Nastopa v manjših in srednjemočnih kolonijah. Ušica je 3 do 4 mm dolga, njen hrbet je temen in ima kovinski sijaj. Zaradi močno razvitih stranskih cevčic ima skoro trikotno obliko.

Lahniela izloča mano, ki vsebuje mnogo melicitoze in med iz te mane ima v sebi nad 30 % trisaharida. Ta strd je pri čebelarjih hitro dobila ime cementni med, ki torej lahko izvira od mecesna ali od smreke.

Lahniela se močno širi po smrekovih gozdovih. Vzroka za to ne vemo. Vsekakor ji je v oporo voščeni puh, ki jo dobro varuje pred naravnimi sovražniki. Največjo razširjenost doseže v drugi polovici julija in se bera od te mane vleče ves avgust, včasih je celo v septembru, če so za njen razvoj ugodne razmere.

Te mane čebele skoraj nič ne upoštevajo. Če jih prej na smreko ni privabljala mana kaparjev ali ušice pili-kornis, je sploh ne pogledajo.

Ker se cementni med ne da točiti ali pa zelo težko, kar se kaže prav pri velikih čebelarstvih, bi bilo prav, da bi od take mane pridobivali med v deviškem satju, ki bi šel dobro v promet in prodajo. Kdor poskuša točiti vsake tri dni, ne reši problema. Vsak poseg v panje med bero zmanjšuje količino medu. Poleg tega toči nedozorel med, ki nima ali ne bi vsaj smel imeti tržne cene. Kot zimska zaloge gozdni med, posebno melicitoza, ni prikladen zaradi prevelike količine neprebavnih snovi. Poleg tega je melicitoza tristavni sladkor, ki ga čebele le s težavo invertirajo. Še najboljše je, da uporabljamo v satju strjeno melicitozo za dražilno krmljenje družin na pomlad, ko že dobro izletavajo.

Ker je izločanje gozdne mane za čebelarja zelo donosno in važno, ne bo odveč, da spoznamo njihove izločevalce. Povzročitelji gozdnega medenja so:

1. **Lahnide.** To so gibljive ušice. Prezimijo v obliki jajčec. Navadno se iz vseh konec marca izležejo ušice. V teku leta je 4—7 generacij ušic.

2. **Lekanije ali kaparji.** Te so večji del življenja za stalno pritrjene na skorjo vej, debel ali korenin.

V glavnem imamo okrog devet vrst ušic, ki se posamezno pojavljajo skoraj vsako leto in povzročajo lokalna medenja. Redka so leta, ko se ne pojavi nobena vrsta ušic. Vsaka vrsta ima svoj specifični potek razvoja, in

sicer tako v posameznem letu kakor tudi v večletnih časovnih obdobjih. Če se pojavi veliko ušic in več vrst, govorimo o dobri paši, o dobrem gozdnem medenju in o uspešni čebelarški letini. Zal pa so takšna leta zelo redka.

1. **Velika in mala lekanija.** To so kaparji, ki sedijo med luskami na kolencih eno- do štiriletnih poganjkov. Med letom razvijejo le eno generacijo, ki prezimuje pod luskinami kot ličinka po drugem letu. Od sredine maja pa do začetka julija izločajo ti kaparji obilo mane, ki utegne povečati dnevno bero tudi do 8 kilogramov! Med je blagega okusa, rdeče-rjavkaste barve in pri točenju rad izteka iz celic.

2. **Rdečerjava puhasta smrekova ušica.** Ta se razvije iz jajčec zarodnice in do sredine julija razvije 3—5 rodov. Vsaka teh ušic rodi brez paritve 10 do 15 potomcev. Krajevno in časovno dajejo te kolonije mano, ki ob lepem vremenu pomeni kar izdaten pridelek rdečerjavega medu.

3. **Močno puhasta lahniela, smrekova ušica,** ki smo jo že prej omenili, razvije letno 5 do 9 rodov. Ta ušica izloča mano za tako imenovani cementni med.

4. **Zeleno progasta in sivozelena listasta smrekova ušica** sta zelo razširjeni in ju lahko vidimo tudi s prostim očesom. S to ušico se zelo ukvarjajo mravlje in prav mravlje opozarjajo, kje so se naselile.

5. **Velika črna smrekova ušica** je največja med ušicami in jo gozdne mravlje vedno spremljajo. Tvori obsežne kolonije in avgusta močno izloča mano v višjih legah. Med je izrazito rdečerjave barve. Je pravi gozdni med, ki pri točenju le počasi teče iz satovja.

Na hoji razlikujemo:

1. **Zeleno hojevo ušico,** ki je pri nas in tudi v srednji Evropi najpomemb-

nejša ter povzročča mano na hoji. Živi posamično in ne v kolonijah ter jo najdemo na eno- do štiriletnih vejicah, kjer sesa drevesni sok v vznožju iglic. V letu se zvrsti do sedem rodov. Dnevne bere so lahko po več kilogramov.

2. **Velika hojeva rjava ušica.** Odrasla ušica je zelo velika, saj zraste do 8 mm. Živi v velikih kolonijah, ki se naselijo na starejših vejah, na deblu in koreninah. V letu razvije do 7 generacij. Medenje se začne navadno avgusta. Med je rjavkast in prijetnega okusa.

3. **Mali hojev kapar** je po Sloveniji zelo razširjen. Povzročča zelo kratko pašo, šest do deset dni. Navadno se pojavi paša v juniju. Dnevne bere znašajo ob ugodnih dneh do tri kilograme.

Ušice na listnatem drevju.

Na listnatem drevju, grmovju in drugih vrstah rastlin živi zelo veliko različnih ušic, ki s sesanjem povzročajo tudi veliko škodo. To se dogaja v sadjarstvu in vinogradništvu. Te ušice so za čebele nepomembne in celo škodljive. Ušice, ki izločajo mano na hrastu, lipi, bukvi in še drugje, v nekaterih krajih ob ugodnih razmerah

močno izločajo, tako da čebele naberejo veliko sladkega manovca. Tako imamo:

- rjavo hrastovo ušico,
- ščetinasto javorjevo ušico in,
- razne okrasne ušice na listavcih.

Pri nas v Sloveniji kakor tudi v drugih pokrajinah Jugoslavije je gozno medenje zelo slabo izkoriščeno in pri iglavcih v Sloveniji je izkoristek le 5 do 10 % razpoložljive mane. Podatek dokazuje, koliko je neizrabljenih možnosti, ki jih leto za letom zaradi različnih vzrokov, posebno še zaradi neznanja ne moremo bolj izkoristiti. Tudi pri listavcih, kot so žlahtni kostanj, lipa in akacija, zaradi neznanja, v zadnjem času pa tudi zaradi energetske krize, izkoristimo le približno 30 % razpoložljive medicinske. Tu je tudi nevoščljivost posameznih čebelarjev, ki branijo dostop na pasišča. Zaradi tega nas ne sme presenečati poprečni letni pridelek medu na družino, ki dosega komaj 7 kilogramov. Vendar se tudi tukaj obrača za nas čebelarje na bolje, čeprav mnogi gledajo v nas le egoiste, pa vendar dajemo družbi devize in prepotrebni med, ki je za ljudsko zdravje še kako pomemben.

UPORABA PREPARATA TCL (AMITRAZ) PROTI VAROI NA POLJSKEM

Z vodno raztopino amitraza (1 : 10.000) so obrizgali čebele enkrat ali dvakrat. Čebele so obrizgali neposredno na satih v panju ali zunaj panja. Na eno družino so uporabili 250 ml vodne raztopine. V poskusnih družinah niso opazili, da bi poginila zalega, mladice ali pašne čebele. Tudi na zaleganju matice niso opazili sprememb. Opazili pa so množičen pogin varoe. Pri enkratnem obrizganju čebel, je bil učinek 89 %. Po dveh obrizgih čebel v razmiku 6 dni pa je bil učinek 92—100 %.

Ref. ž. 5/83

L. K. L.

PRIDOBIVANJE VOSKA V VELIKIH PROIZVODNIH OBRATIH

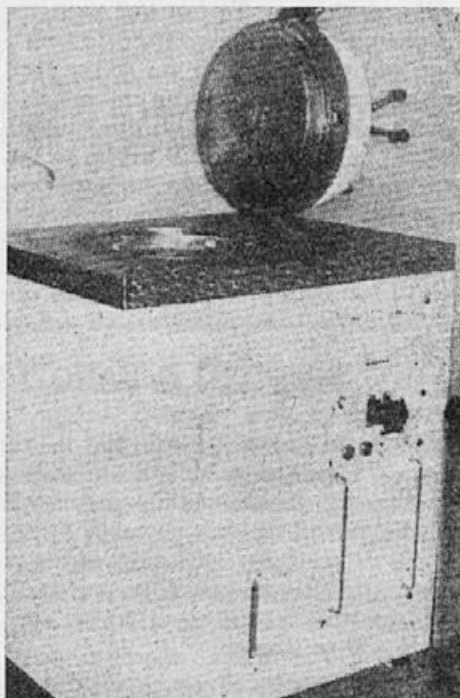
Pri čebelarškem centru v Tahovi (ČSR) so v centralni medarni prikazali napravo in celovit postopek za pridobivanje voska ter izdelavo satnic. Dne 1. septembra 1982 so napravo izročili v enoletno preizkušnjo.

V tem času je bilo potrebno preveriti upravičenost uporabe in obratovanje te naprave, in sicer z vidika tehnologije, ekonomičnosti in zanesljivosti, skratka upravičenost obratovanja, da se doseže maksimalna kapaciteta voska, gospodarnost, obilen pridelek ob dobri kvaliteti, da bi bilo tako moč to napravo uporabiti v drugih podobnih objektih centralnih služb večjih čebelarških centrov.

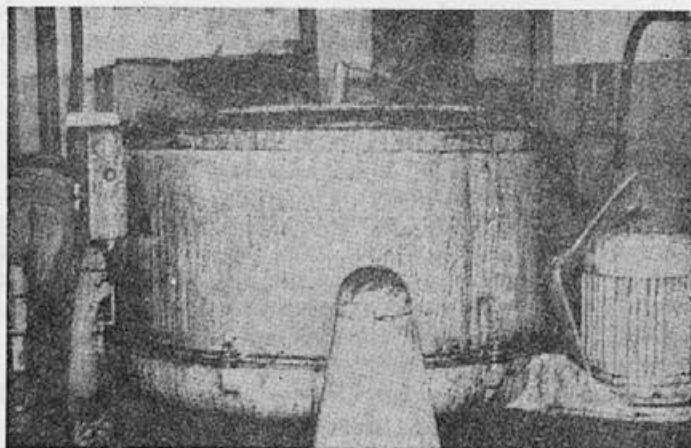
Opis naprave in tehnologije.

Pridobivanje voska iz voščin temelji na principu segrevanja in centrifuge. Za izvor toplote celotnega tehnološkega postopka uporabljajo nizkotlačno paro pri 105° C.

Voščina se vstavlja v duplikator za razkuhanje voščin. Duplikator je pa posoda z dvojno steno in dnom. Pro-

Centrifuga za vosek, v kateri se vosek očisti večjih delcev in srajčk.

Duplikator za kuhanje voščin.

stor med stenama je ogrevan s paro in tako se ogreva ves obseg duplikatorja. Satju dodajajo mehko vodo, ki je brez primesi soli in težkih kovinskih snovi. Zmes meša mehanični mešalec in jo raztopi pri toploti 90 do 95° C, da nato odteče iz duplikatorja po cevi do velike centrifuge. Ta ima več predelov z bobnom v premeru 150 cm. Centrifuga je prirejena tako, da se da pred centrifugiranjem in med njim ogrevati s paro, da se ne bi v obrobni delih nabiral ohlajeni vosek. V vrteči se bobnen centrifuge je vložena srednje gosta mreža, ki je pritrjena na natezalni kolot. Mreža prestreza preostale delce voščin in tako pri cirkuliranju oprav-

lja drenažo za odvajanje voska. Plast voska odteka do ogrevane posode za čiščenje. Tu se vosek očisti. Skozi pipo teče vosek do ustrezno oblikovane posode, v kateri se ohladi in strdi. Preostala voda v čistilni posodi odteka v posebno posodo in jo je moč uporabiti za nadaljnje topljenje voščin.

Pred izdelovanjem satnic vosek dezinficirajo v autoklavu pri tlaku 1 atm. in pri toploti 112° C. Iz autoklava uporabijo vosek neposredno za izdelavo satnic. Pri konstantni toploti ga neposredno vlivajo med valje stroja.

Po inž. F. Kamlerju
povzel iz Včelarstvu 9/83 M. Mencej

SIMPOZIJ O VAROZI NA ČEŠKOSLOVAŠKEM

Na simpoziju, ki je bil 20. in 29. marca v Bardejovskih toplicah, so poleg domačih strokovnjakov sodelovali tudi bolgarski. Skupno so imeli 11 referatov s področja zatiranja parazitov varoa. Ob tej priložnosti so pripravili tudi razstavo preparatov, ki se uporabljajo v ta namen.

Bolgari so poročali, da pri njih uporabljajo tri preparate, in sicer fenotiazin in varoazin (ta je izdelan na osnovi fenotiazina) ter nov pripravek antivar, ki vsebuje tedion. Antivar posipajo po čebelah kot sineacar. Preizkušajo tudi preparat varocid, ki ga dajejo čebelam v sladkorni raztopini in deluje na parazite preko hemolimfe, tako kot nekdanji up čebelarjev K 79 iz ZRN.

Na simpoziju so poudarili, da je treba izvajati pri zatiranju parazitov vrsto ukrepov, med katere sodijo: tehnične metode (spremembe in prilagoditve na panjih), tehnološke metode (izrezovanje trotovine), ogrevanje čebel na temperaturo 46—48° C, fitoterapijo (upo-

raba izvlečkov rastlin), kemoterapijo (uporaba kemičnih pripravkov) ter biološko metodo (uporaba škodljivcev ter biološko metodo (uporaba škodljivcev zajedavca varoe).

Inž. Dedinski je spremljal razvoj parazitov od začetne okužbe dalje. Ugotovil je naslednji potek okužbe: Pri čebelji družini z 20.000 čebelami (2 dkg čebel) je bilo prvo leto napadenih okoli 0,1% čebel, drugo leto 1,56%, tretje leto pa že 28% čebel. Zato je treba zdraviti že v drugem letu okužbe in ne čakati na tretje, ko se bera še zmanjša. V četrtem letu so čebele že tako slabe, da se jih ne splača več obdržati.

Na Češkoslovaškem so dobili pri zdravljenju najboljše uspehe s kemičnimi pripravki: taktikom (njihov domači vodni pripravek na osnovi amitraza), varescensem (tega izdelujejo Madžari v obliki dimnega lističa prav tako na osnovi amitraza) in s folbeksom VA.

Včelarstvo 6/83 L. K. L.

POROČILO O DELU ČEBELARSKEGA KROŽKA NA OSNOVNI ŠOLI JANKA PADEŽNIKA V ŠOL. LETU 1982/83

V šolskem letu 1982/83 je čebelarki krožek obiskovalo 16 učencev; od tega dva učenca nista iz naše šole. Kot vsako leto smo se tudi letos redno shajali, saj skoraj nihče nikoli ni manjkal. Na prvem sestanku smo izvolili vodstvo krožka, in sicer:

Izbrali smo:

za vodjo Borisa Kverha
za gospodarja Damjana Škofiča
za zapisnikarja Boštjana Javornika
Okolico pa so urejali: Peter Benčuk, Alenka Đukič in Vlado Jakše

Svoje dolžnosti smo v teku šolskega leta opravljali v redu in v zadovoljstvo našega mentorja. Slabše pa je bilo naše delo med počitnicami, ker smo okolico čebelnjaka zanemarili. Tudi napeljave vodovoda do čebelnjaka nismo končali, čeprav smo sklenili, da jo bomo.

Shajali smo se tedensko enkrat v glavnem po dve uri, zadnji mesec pa tudi skoraj vsak dan, saj smo se vestno pripravljali za VI. republiško tekmovanje mladih čebelarjev, ki je bilo 28. maja v Ptujju.

Razmere za učenje in delo s čebelami imamo odlične, saj smo v preteklem šolskem letu dobili od šole nov čebelnjak, čebelarška družina »Peter Močnik« pa nam je podarila 3 čebelje družine na satih. Eno družino na satih za nakladni panj pa nam je podaril eden od predavateljev tečaja za starejše čebelarje. Poleg naštetega imamo na razpolago tudi dva opazovalna panja in skoraj vse potrebno čebelarstvo orodje, razen točila za točenje medu. V novo šolsko leto gremo z osmimi čebeljimi družinami,

ki pa jih še nismo dokončno pripravili za zimski počitek. Bolj uspešni smo bili pri teoretičnem delu pouka, saj nam pri praktičnem neprestano grozijo čebelji piki, ki poleg bolečine spreminjajo tudi naš zunanji videz.

Poleti smo s pomočjo starejših čebelarjev prepeljali čebele na pašo v Hrastje; iztočili smo tudi nekaj medu, kljub temu, da letošnja bera ni bila najboljše. Med smo odstopili šolski kuhinji.

Meseca decembra smo skupaj s čebelarji studenske čebelarke družine na njihovi delovni konferenci praznovali 10-letnico delovanja našega krožka. Starejši krožkarji smo ob tej priliki prejeli spominska priznanja, šolo pa je odlikovala Medobčinska zveza čebelarških družin Maribor s čebelarškim odlikovanjem, redom Antona Janše III. stopnje.

Poleg rednega učenja o čebelah v krožkih so se trije krožkarji udeležili tudi tečaja za starejše čebelarje začetnike, ki ga je na naši šoli organizirala Medobčinska zveza čebelarških družin Maribor. Na tem tečaju so naši krožkarji dosegli najboljše rezultate in tudi dobili potrdila o uspešno opravljenem preizkusu znanja.

Največji uspeh smo dosegli na VI. republiškem tekmovanju mladih čebelarjev v Ptujju. Samokritično smo po propozicijah tekmovanja določili tekmovalce, ki so po našem mnenju najboljše. Določili smo tudi tekmovalne ekipe, in sicer:

za nižjo skupino — Alenko Đukič in Lucijo Matijevič

za srednjo skupino — Damjana Škofiča in Borisa Kverha

za višjo skupino — Marjana Mavriča in Robija Pišorna

Za rezervo v nižji skupini pa smo določili Petra Benčuka in Vlada Jakšeta. Vse ekipe so dosegle prva mesta in pridobile vsaka 1 AŽ panj. Prejeli pa smo tudi diplome in priznanja. Ekipa, ki je bila določena za rezervo, je prav tako tekmovala zunaj konkurence in dosegla enak rezultat v enakem času. Za uspehe na republiškem tekmovanju nam je tudi Medobčinska

zveza čebelarških družin Maribor podarila 45 satnic in luknjač za luknanje satnikov.

Prepričan sem, da bo krožek tudi v prihodnje redno deloval, saj so dani vsi pogoji za delo.

Zahvaljujem se vodstvu šole in čebelarški družini »Peter Močnik« za vsestransko pomoč in sodelovanje.

Vodja krožka:
Boris KVERH

ČEBELARSKI KROŽEK V ŠOŠTANJU

Člani čebelarškega krožka COŠ Biba Röck pri delu.

Na naši šoli Biba Röck imamo čebelarški krožek že štiri leta. Vodi ga naš mentor Franc Hudomel. Znanje, ki smo ga pridobili, pokažemo vedno tudi na republiškem tekmovanju krožkarjev. Letos smo v Ptujju dosegli 6. mesto v srednji skupini. Praktično pa se usposabljammo za čebelarjenje pri najstarejšem čebelarju Šaleške doline Avgustu Rednaku, ki je v avgustu le-

tos praznovali 100-letnico rojstva. Vedno nas veselo pričakuje, saj sam zaradi bremena let težko opravlja delo pri čebelah. Z njim smo se tudi slikali pri čebelnjaku. Pri čebelah najdemo veliko zadovoljstva, zato bomo tudi sami z veseljem čebelarili.

Danilo Pungartnik
7 b. COŠ Biba Röck Šoštanj

Prodám avtobus OM, predelan za prevoz 70 AŽ panjev. Še v odličnem stanju, testiran z A testom in registriran. Ponudbe pošljite na naslov Jože Dolinšek, Trzin, Ljubljanska 31. 61234 Mengeš.

BLIŽA SE JUBILEJNO LETO

V letu 1984 bomo praznovali čebelarji dve pomembni obletnici: 200 letnico smrti Petra Pavla Glavarja in 250 letnico rojstva Antona Janše. O vlogi, ki sa jo imela ta dva velikana v zgodovini slovenskega čebelarstva, bomo še natančneje poročali v kasnejših številkah naše revije. Prav pa je, da se že zdaj začnemo pripravljati na praznovanje obeh jubilejev, ki bo doseglo svoj vrh s septembrsko proslavo na Veseli gori pri Sentrupertu.

Dne 29. 6. 1983 so se na tem mestu zbrali predstavniki ZČDS, izvršnega sveta SO Trebnje, predstavniki kmečkega muzeja in turističnega društva Sentrupert, krajevne skupnosti Mirna in Čebelarke družine Sentrupert. Ustanovili so odbor, ki bo pripravjal, spremljal in vodil prosavo, sestavljajo pa ga tile člani: predsednik Andrej Petelin, Dušan Svava, Jože Babnik Lojze Kastelic, Maks Kurent star. in Maks Kurent ml.

Na omenjenem sestanku so sprejeli sledeče sklepe:

1. Ker ni dovolj denarja, da bi se obnovila cerkvice na Lanšprežu, v kateri je grob P. P. Glavarja, bodo za sedaj njeno okolico in notranjost zavarovali in očistili.

2. Zunaj objekta bodo postavili spominsko obeležje, in sicer v obliki treh šesterokotnikov iz bron in z napisom P. P. Glavarju ter Jerneju Basaju:

3. Na Veseli gori bodo uredili čebelarški muzej v okviru sedanjega kmečkega muzeja.

4. Izdali bodo strokovno publikacijo o delu in življenju P. P. Glavarja:

5. Odbor bo poslal sporočilo na Malto o pripravah v spomin njihovemu rojaku Basaju.

6. Osrednja proslava bo septembra 1984 na Veseli gori.

Razen omenjenih sklepov so sprejeli člani pripravljalnega odbora še nekatere konkretnejše zadolžitve o tem, kdo bo spremljal urejevalna dela v muzeju, kdo bo organiziral postavitve spomenika, kako bodo zbirali denarna sredstva itd.

Naloge, ki si jih je nadel pripravljalni odbor, niso lahke in prav bi bilo, da bi jim priskočili na pomoč po svojih močeh vsi člani naše organizacije. Zavedati se moramo, da bo ravno zaradi pomanjkanje denarja za zdaj odpadla obnova cerkvice, v kateri ležijo posmrtni ostanki Glavarja in njegovega krušnega brata generala Basaja. Trenutno je ta objekt v jako žalostnem stanju razpadanja, da ne zasluži imena slovenski kulturni spomenik. Šele v drugi fazi, če nam bo uspelo zbrati dovolj sredstev, je predvidena njegova obnova.

Franc Šivic

DEJAVNOST KLUBA ČEBELARJEV V TRSTU

DARKO KRIZMANČIČ

Čebelarstvo je na Tržaškem močno zasidrano, saj ga ni zaselka, kjer bi ne bilo postavljenih vsaj nekaj panjev. Čebela že od davnin spremlja trdo življenje človeka na bornem kraškem svetu.

Ni torej naključje, da so se ljudje navezali na neutrudljivo čebelo, saj so morali ravno tako trdo delati za kos kruha. Ta navezanost se iz roda v rod prenaša tudi na mlade. Prav zato

je deželni zavod za poklicno izobraževanje iz Trsta v šolskem letu 1982/83 organiziral tečaj iz čebelarstva, ki ga je vodil dr. Jože Rihar. Odziv je bil velik, saj je tečaj redno obiskovalo 25 tečajnikov, in to predvsem mladih.

Med šolskim letom je počasi nastajala homogena informativna skupina, sestavljena iz začetnikov in že izkušenih čebelarjev; ta se še shaja tudi po končanem tečaju. Za to se je treba

Prodajni paviljon
čebelarja Riharda
Prunija iz Trsta
je bil polepšan s
slikami in diplo-
mami.

zahvaliti tudi dr. Riharju, ki je znal v pravilni meri vzbuditi zanimanje ter smisel za skupno delo ter nam dajal prepotrebno znanje. Tako je nastal »Klub čebelarjev« iz Trsta, katerega osnovni cilj je predvsem izmenjava izkušenj ter izobraževanje. Člani kluba se enkrat mesečno srečujejo v kulturnem domu »Albin Bubnič« v Repnu, vasi blizu Trsta, kjer se človek lahko sproščeno pogovori in zve od prijateljev čebelarjev marsikaj, česar še ni vedel. Prvič se je Klub javno predstavil na Kmetijskih dnevih v Boljuncu (občina Dolina), ki so potekali od 16. do 19. septembra t. l.

Predstavili smo se z organizacijo ex-tempore za osnovnošolske otroke na temo čebelarstvo in s predavanjem na temo Čebelji pridelki kot prehrana in zdravilo s predavateljem Janezom Miheličem iz Ljubljane. Naša izbira je bila pravilna, saj so nas otroci s svojimi risbami o življenju čebel popeljali v neizkrivljen otroški svet domišljij ter potrdili navezanost otroka na vse, kar je v zvezi z naravo. Res številnim malčkom, ki so se odzvali našemu vabilu, smo ob koncu podarili kot nagrado lonček medu. Ex-tempore, ki smo ga sklenili z razstavo otroških risb, je v zadovoljstvo vseh

Detajl s čebelar-
ske razstave, ki je
bila v okviru
»Kmetijskih dni v
Boljuncu pri Tr-
stu.

Cebelar Rihard Pruni iz Trsta je pripravil čudovito čebelarstvo razstavo. Je tudi eden najbolj aktivnih članov Kluba čebelarjev.

odlično uspel. Tudi tema predavanja »Čebelji pridelki kot prehrana in zdravilo« ni bila izbrana kar tako. Veliko povpraševanje po čebeljih pridelkih in vedno večja uporaba zelišč v zdravstvu je dokaz, da se človek spet vrača k naravnim zdravilom, ki jih je izreden tehnološki napredek že skoraj izrinil. Ljudje, ki so napolnili dvorano do zadnjega kotička, so z zanimanjem sledili besedam strokovnjaka Janeza Miheliča iz Ljubljane, urednika Slovenskega čebelarja.

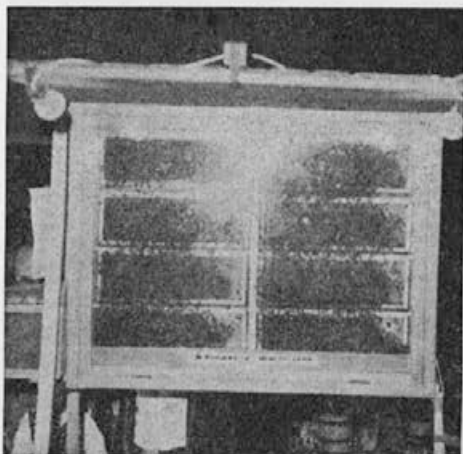
Ne moremo mimo tega, da bi ne omenili čudovite razstave, ki jo je pripravil znani tržaški čebelar Rihard

Pruni, saj je lahko človek na majhnem prostoru sledil celotnemu razvoju čebelarstva na Slovenskem, od slamnatih košev in točil prejšnjega stoletja, od kranjičev pa tja do naj sodobnejše tehnologije. Pozabil ni niti na prirodno domovanje čebel, drevesno duplo s čebeljim satovjem. In še bi lahko naštevali. Skratka, celotna čebelarstva panorama. Gospod Pruni je tudi aktiven član Kluba čebelarjev iz Trsta.

Klub čebelarjev si je za prihodnost zastavil program, ki predvideva poleg strokovnih izletov ter predavanj tudi tesno sodelovanje z Zvezo čebelarstvih društev Slovenije; to se je začelo s

Skupina osnovnošolskih otrok, ki so se udeležili extempora na nedavnih Kmetijskih dnevih v Boljuncu.

stiki, ki smo jih imeli s prof. Janezom Miheličem. Prepričani smo, da bo to dalo Klubu novega elana in bo trdna osnova za kvalitetnejšo delo.

Opazovalni panj, ki ga je izdelal čebelar Pruni sam.

ŠENTJURSKI ČEBELARJI NA IZLETU V BELI KRAJINI

Od Sentjurja ob Voglajni do Celja, ob Savinji do Zidanega mosta in ob Savi do Krškega je vodila pot izletnike šentjurskega čebelarskega društva, ki jih je bil poln veliki avtobus. V prikupnem hotelu »Sremič« je bil prvi postanek za jutranje okrepčilo. Nato jih je pot vodila po ravnem Krškem polju mimo velike celulozne tovarne in prve jedrske elektrarne pri nas.

Naslednji postanek je bil v Kostanjevici, najstarejšem mestecu na Dolenjskem na otoku Krke. Tam so že leta 1252 imeli kovnico denarja. Okoli obnovljenega cisterijanskega samostana z izredno arhitekturo arkad so si čebelarji ogledali mojstrovine mednarodnih kiparskih srečanj »Forma viva«. Jakčeva, Lamutova in Gorjupova galerija so s svojimi lepimi slikami pritegnile pozornost obiskovalcev. Seveda tudi niso zamudili ogledati si slikarsko zbirko starih mojstrov iz kartuzije Pleterje ter vinogradniško in vinsko zbirko.

Sledila je vožnja preko Gorjancev v Belo Krajino z vrsto novih vtisov. Ogled Belokranjskega muzeja, v katerem je tudi gasilski muzej, je bilo zanimivo doživetje. Naši najbolj množični in humani organizaciji — gasilstvu je stekla zibel v Metliki pred več kot sto leti. V gradu so čebelarji pokušali dobra belokranjska vina, med katerimi kraljuje metliška čr-

nina. Tu so jim tudi prikazali diapozitive o uninem kletarjenju in šolanju vina.

Črnomelj, središče Bele krajine, znan iz časov NOB posebno po zasedanju SNOS, je bil za izletnike posebno prijeten, saj so se tu sešli s črnomeljskimi čebelarji. Pozdravil in zaželel jim je dobrodošlico predsednik društva Martin Adlešič. Sledil je ogled čebelnjaka gospodarja družine, kjer so tudi izmenjali izkušnje o pozitivnih dosežkih in težavah, ki spremljajo sedanje čebelarstvo. Poudarek je bil na zdravstvenem stanju čebel, možnosti prevažanja, organizacijskih zadevah itd. Črnomeljski čebelarji so z metliško črnino, medenim žganjem in drugim dobrotami pogostili šentjurčane, ki so jih seveda povabili na Stajersko.

Na povratku so izletniki prevozili celotno »Partizansko magistralo« od Črnomlja preko Semiča, Črmošnjic in Dolenjskih Toplic. Ustavili so se še v Pod-sredi, ki je sestavni del parka Trebča in kjer so občani občine Smarje pri Jelšah praznovali občinski praznik.

Nadvse zanimivo pot so končali v vinorodnem Virštanju ob dobri kapljici, domačem kruhu, orehah in drugih dobrotah. Seveda ni manjkalo naše pesmi, ob zvokih harmonike pa so tudi zaplesali.

Kupim parni topilnik za kuho voščin s stiskalnico kapacitete za 20 AŽ satov. Ponudbo pošljite na naslov Čebelarsko društvo Tržič; 64290 Tržič.

VLADU MARTELANCU V SPOMIN

Sredi zime smo se letos 12. januarja na ljubljanskih Zalah poslovili od dragega čebelarkega prijatelja Vlada Martelanca, upokojenega učitelja. Z njim je legla v grob stara čebelarska korenina, ki jih je danes le še malo med nami. Vlado Martelanc je sodil med sam vrh sovenskih čebelarjev, saj je bilo njegovo ime znano pred vojno in tudi nekaj let po osvoboditvi. Zanj lahko rečemo, da je bilo vse njegovo življenje povezano s čebelami. Vlado je živel s čebelami in za čebele do svojih zadnjih dni.

Rodil se je leta 1900 v Trstu v zavedni slovenski učiteljski družini. Tudi sam si je izbral očetov poklic in potem kot mlad učitelj služboval v Vipavski dolini, kjer se starejši ljudje še danes spominjajo mladega učitelja, ki je tako vneto vodil pevske zборе po tamošnjih vaseh. Ze takrat se je seznanil s čebelarji in čebele so ga spremljale potem vse življenje. Fašističnega nasilja tudi on ni prenesel in z drugimi slovenskimi izobraženci se je umaknil v Jugoslavijo. Mladí učitelj se je naselil v Črnomlju. Sončna Bela krajina je bila takrat znana kot čebelarski eldorado in je slovela po tamkajšnjih odličnih čebelarjih. Vlado se je kmalu znašel med njimi. Ze čez nekaj let je postal vodilni belokranjski čebelar in imel nad 200 panjev. Med redkimi tedanjimi čebelarskimi izobraženci

je napravil izpit za čebelarkega učitelja, potem pa se je njegova čebelarska prosvetna dejavnost nadaljevala. Črnomelj je postal nekako središče vsega naprednega čebelarkega dogajanja. Vlado je tu prirejal tečaje, razstave in predaval po vsej naši deželi. Ko je izbruhnila vojna, se je kot učitelj takoj povezal s partizani. V svojem stanovanju je zbiral primorske fante, svoje bivše učence iz Vipavske doline, ki so služili v italijanski vojski, in jih navduševal za osvobodilno gibanje. Organiziral je tudi tiskanje in pisanje revolucionarnih gesel. Z ženo Eldo sta pošiljala med partizane propagandni material in med. Prišli pa so mu na sled in ga leta 1942 z drugimi belokranjskimi učitelji internirali v taborišče Monigo v Italiji. Vlado tudi tam ni miroval, zato so ga iz taborišča poslali v Ljubljano pred vojaško sodišče. Tam je preстал dva procesa in huđa bi mu predla, ko ne bi zbolel in so ga morali tik pred kapitulacijo Italije odpustiti domov. Po okrevanju je aktivno deloval v NOV in bil referent za čebelarstvo pri okrožni gospodarski komisiji. Tu je skrbel predvsem za to, da je čebelarstvo na osvobojenem ozemlju dajalo čim več medu za bolnišnice in okrevališča. Ob deseti obletnici osvoboditve je pisal: v peti in šesti jubilejni številki Slovenskega čebelarja- »Na čebelarskem zborovanju v marcu 1944 je bil od čebelarjev in okrožnega gospodarskega komiteta sprejet moj pravilnik o pospeševanju čebelarstva na osvobojenem ozemlju in o oddaji medu za potrebe NOV. Na podlagi tega pravilnika so čebelarji uvidevno oddali 18 ton medu in to leta 1944 ter 1945. Iz svojega čebelarsva sem oddal v iste namene več ton medu, in to brezplačno, čeprav so mi ponujali de'no tudi gotovino. Za navedeno delovanje me je Prezidij narodne skupščine FLRJ odlikoval z medaljo za zasluge za narod.« Vlado pa je po svoji iniciativi uredil v Črnomlju tudi satnišnico za ročno odlivanje satnic. Sam je odlil pet cementnih modelov, da je delo sploh lahko steklo. Z njimi so v letih 1944 in 1945 odlili okrog 1800 kg satnic, kar je omogočilo obilen pridelek medu.

Tako nesebično in plemenito je bilo njegovo delovanje med vojno, ko je slovenski narod doživljal najhujše trenutke

v svoji zgodovini. Po osvoboditvi pa je bil spet prvi, ki je pomagal čebelarji organizaciji pri obnovi v Beli krajini. Leta 1946 in 1947, je organiziral prevoze čebel na belokranjska pasišča. Po preselitvi v Ljubljano je spet pomagal pri obnovi, bil odbornik v naših čebelarjskih organizacijah, postal učitelj na tedanji čebelarjski šoli, bil je znan in priljubljen predavatelj in pisec strokovnih člankov. Starejša čebelarjska generacija se prav gotovo spominja tega prijaznega, skromnega in izkušenega moža, ki je imel vedno nove in nove načrte, kako bi kaj izboljšal v našem načinu čebelarjenja. Do svojih zadnjih dni se je ukvarjal z zamisljivo o idealnem popolnoma avtomatiziranem točilu, ki ga je prikazoval tudi na čebelarjskih razstavah. Zanj ni žrtvoval samo ves svoj prosti čas, pač pa tudi obilo denarja, ki ga je odtrgal od svoje skromne pokojnine. Za svoje

čebelarstvo udeleževanje je dobil mnogo priznanj in diplom, med njimi tudi najvišje čebelarstvo odlikovanje red Antona Janše I. stopnje.

Na zadnji poti so ga spremljali tudi čebelarji, med njimi zastopnik Zveze in urednik prof. Janez Mihelič. V slovo mu je spregovoril njegov osebni prijatelj prof. Edi Senegačnik. Med drugim je dejal, kako velik čebelar in plemenit človek je bil Vlado Martelanc. Ob vsem svojem velikem znanju in izkušenosti je bil tih, skromen in ni nikdar silil v ospredje. Čebele in njegova družina so bili vse njegovo bogastvo na tem svetu.

Z njim smo izgubili slovenski čebelarji moža, ki se je s svojimi zaslugami za napredek slovenskega čebelarstva uvrstil med naše največje čebelarjske osebnosti. Tak bo ostal tudi v našem spominu.

E. S.

ANTON WEISS

Dne 12. 1. 1983 smo se za vedno poslovili od dolgoletnega člana čebelarjske družine »Peter Močnik« Studenci-Pekre Antona Weissa. Umril je v 81. letu starosti; neozdravljiva bolezen ga je zadnja 2 meseca priklenila na bolniško posteljo. Ob njej smo ga čebelarji obiskovali še poslednje dni. Vedno je imel v mislih svoje ljubljene čebele, ki jih je zvesto opravljal celih 28 let.

Pokojni se je rodil 11. 12. 1902 v Gornji Radgoni. Izučil se je kovinarske stroke, se po 25 letih naselil v Mariboru in služboval do leta 1941 v tovarni SVILA, od 1941 dalje pa kot orodjar v TAM. Leta 1960 je bil upokojen.

V Gornjem Radvanju si je že po prihodu v Maribor ustvaril svoj dom in začel čebelariti z 8 AŽ panji leta 1955. Pozneje pa je preselil čebele za Kozjak pri Križu in tam čebelaril z 20 AŽ panji do svoje smrti. Bil je več let v upravnem odboru in prejel za svoje zasluge od družine priznanje.

Na njegovi zadnji poti smo ga pospremili s čebelarjskim praporom. Pogreba se je udeležilo dosti čebelarjev in prijateljev. Od njega se je poslovil naš član izvršnega odbora tov. Andrej Gajšek.

Želimo mu miren in zaslužen počitek.

Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

Čebelarjska družina
Peter Močnik — Maribor

JOŽE ŠTERN

Vest, da se je Oberov Pepi smrtno onesrečil, je močno odjeknila v našem kraju.

Zopet je bil traktor tisti, ki je utrnil življenje človeku — človeku v najboljnjih letih, polnem poleta, načrtov in hotenj. Usahnilo je življenje moža z velikim srcem, ki je vever razdajal in trosil dobro voljo, kjerkoli je bil.

Rodil se je 9. 1. 1928. leta na Platu v Mežici na kmetiji; po domače so mu rekli Ober. Ze v rani mladosti se je seznanil s čebelami, s katerimi je čebelaril njegov oče. Po prevzemu grunta je poddedoval tudi čebele, ki so mu poleg lova lajšale trdo delo na težavni hribovski kmetiji. Našel si je marljivo družico in začel kmetovati kot napreden hribovski kmet.

Zaradi naravne inteligence in znanja so ga večkrat izvolili za odbornika občinske skupščine in delegata kmečke zadruge. Za svoje delo na družbenopolitičnem področju je prejel več pohval in odlikovanje zadrudne zveze.

Izredno veliko število ljudi na pogrebu 30. 4. 1983 v Mežici je dokazalo njegovo priljubljenost.

Dragi Pepi, s svojim vzornim življenjem si si postavil najlepši spomenik. Hvala ti za vse tvoje delo in usluge, ki si jih napravil čebelarstvu in drugim.

Ženi in sinu pa izrekamo iskreno sožalje.

Čebelarjska družina Mežica

JOŽE PERME

Čebelar Jože Perme se je rodil 31. 12. 1905. Izučil se je za mizarja, zato si je lahko panje izdeloval sam. Imel je 24 AZ panjev. Bil je tudi navdušen lovec in ljubitelj narave. Društvo

ga je odlikovalo z redom Antona Janše III. stopnje.

Na zadnji poti so ga spremljali čebelarji in borci NOV s prapori. Ob odprtem grobu se je od njega poslovil generalmajor Lado Ambrožič-Novljan. Orisal je njegovo življenjsko pot in boje v NOB, v katerih se je s svojo hrabrostjo izkazal pokojni Jože Perme. Med drugim je rekel: »Bil je pošten in trdno je veroval, da bo slovenski narod nekoč živel v svobodi in užival sadove v miru in sloge«.

ČD Stična

JANKO FABIČ

Minilo je že dobro leto od 4. junija 1982, ko smo se poslovili od dolgoletnega člana družine, tajnika in častnega člana medobčinske zveze čebelarske družine Maribor in čebelarske družine Peter Možnik Studenci-Pekre.

Tov. Janko Fabič se je rodil 5. decembra 1894 v Koprju. Po poklicu je bil učitelj. Vendar kot učitelj ni vzgajal mladine samo v šoli, ampak je, ker je bil tudi čebelar, pridobival mladino za čebelarjenje in jo učil spoznavati to stroko. Vseskozi je bil tudi član ČD, najdlje, vse do svoje smrti, pa član naše družine. Tudi čebelaril je vse do konca, čeprav zadnja leta samo z dvema panjema.

Za svoje delo je bil odlikovan z Redom dela III. stopnje, z redom A. Janše II. stopnje, prejel pa je tudi razna priznanja, diplome in plakete ČD Maribor.

V srcih in trajnem spominu maribor-

skih čebelarjev, Tvojih kolegov in šolnikov ter mladih čebelarjev bo ostal spomin nate in na tvoje delo.

Se enkrat hvala za vse in v miru počivaj.

Čebelarska družina
Peter Močnik Maribor

FRANJO PEZDIR

Rodil se je 24. marca leta 1907. v Brezovici pri Ljubljani. Njegov oče, kmetovalec in čebelar, mu je že v rani mladosti vcepil ljubezen do živali, posebno do čebel. Po končani teh-

niški srednji šoli se je zaposlil pri Cestnem podjetju v Ljubljani in takrat je že imel svoje čebelarstvo. Leta 1936 je nastopil službo v Celju pri podjetju z isto dejavnostjo kot cestni nadzornik. Takoj po poroki leta 1945 je tudi svoje čebelarstvo preselil v Celje. Svoje službovanje je ob upokojitvi leta 1963 sklenil kot direktor Cestnega podjetja v Smarju pri Jelšah.

Kot upokojenec se je še z večjo vnemo posvetil svojemu čebelarstvu in aktivnejšemu delu pri celjski čebelarski družini, katere član je bil vse od prihoda v Celje. Redno se je udeleževal čebelarskih sestankov in strokovnih predavanj. Vrsto let je vzorno vodil blagajniške knjige celjske čebelarske družine. Za aktivno delo v čebelarski organizaciji je prejel odlikovanja A. J. III. in II. stopnje.

Njegova življenjska pot se je iztekla 21. maja 1983 po kratki, a hudi bolezni. Med številnim spremstvom na njegovi zadnji poti ga je na celjskem pokopališču spremljalo tudi veliko število čebelarjev ob praporu čebelarske družine »H. Peternel« Celje.

Kot vzornega čebelarja in aktivnega sodelavca ga bomo ohranili v trajnem spominu.

Čebelarska družina
»Henrik Peternel« Celje

Kupim točilo na tri ali štiri sate za LR panje. Kupim tudi rabljene standardne panje LR. Ponudbe pošljite na naslov Matjaž Kramar, Ul. 9. junija št. 15, Ljubljana Šentvid, tel. 061 50 711.

OBVESTILO O VIŠINI ČLANARINE ZA LETO 1984

Obveščamo vse čebelarске organizacije, da je članarina ZČDS za leto 1984 450 din in 2 din na ekonomski panj.

Naročnina za Slovenski čebelar za leto 1984 znaša 700 din, za zamejstvo pa 1200 din.

S članarino je plačan tudi Slovenski čebelar. Prosimo vse organizacije, da čimprej poberejo članarino za leto 1984 in nam pravilno izpolnjene sezname pošljejo najkasneje do 1. 2. 1984.

Vsi člani in naročniki, ki v letu 1984 ne želijo prejemati revije Slovenski čebelar, naj se pisмено odjavijo, najkasneje do 1. 12. 1983. V nasprotnem primeru jim bomo še nadalje pošiljali revijo in terjali naročnino.

ZČDS

OBVESTILO VSEM ČEBELARSKIM ORGANIZACIJAM

Vse čebelarске organizacije obveščamo, da bo Zveza čebelarских društev Slovenije po sklepu s sedme seje izvršnega odbora v novembru mesecu t. l. organizirala posvetovanje po regijah za vse čebelarске organizacije v Sloveniji. Na posvetovanjih se bomo pogovorili o pripravi občne zbere, devetem posvetovanju in razstavi, o izobraževanju čebelarjev, izdajateljski dejavnosti, zdravstveni zaščiti, oskrbi z repromaterialom, odkupu medu o pašnih katastroh. Vabila bomo poslali vsem čebelarским organizacijam.

ZČDS

List izhaja vsakega 1. v mesecu

Izdaja ga Zveza čebelarских društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva c. 3/II. Telefon: 210 992.

Izdajateljski svet: Andrej Petelin, predsednik; člani: inž. Alojz Podjavoršek, Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, Lojze Kastelic, Boris Slavec, Marjana Hönigsfeld, dr. Jože Korošec.

Uredniški odbor: Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, Lojze Kastelic, Martin Mencej, Franc Javornik, Franček Šivic, Boris Slavec.

Odgovorni urednik: inž. Jože Babnik.

Glavni urednik: Janez Mihelič prof.

Lektor: Danica Bizjak prof.

Glavni in odgovorni urednik Biltena — Hp Medex — Boris Slavec.

Letna naročnina za nečlane 500.—, za tujino 600.—, za člane čebelarских organizacij drugih republik 500.— dinarjev. Cena za posamezno številko je 50.— dinarjev, za tujino 50.— dinarjev.

Odpovedi med letom ne upoštevamo. Reklamni oglasi: cela stran — 8000 din, pol strani 5000 din, četrt strani — 3000 din. Splošni oglasi: beseda 10 dinarjev. Člani imajo pravico do enega brezplačnega oglasa v tekočem letu, do 20 besed. Za vsako naslednjo besedo doplačajo po veljavni tarifi 10 dinarjev. Članarina znaša 350.— din in 2 din od panja, s članarino je plačan tudi Slovenski čebelar.

Št. žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva c.: 50101-678-48636.

Devizni račun št. 50100-620-107-010-30960-943.

Revijo sofinancira RSS.

Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo št. 421-1/74 je glasilo oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov.

Tiskala tiskarna Tone Tomšič, Ljubljana v 8.900 izvodih.

Rokopisov ne vračamo.